

ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Επάγγελμα Web Designer

Άννα Βασιλάκου

Κοινή δράση των ινστιτούτων
των θεσμικών κοινωνικών
εταίρων
ΓΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΙΝΣΕΤΕ

Έτος ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Επάγγελμα Web Designer

Άννα Βασιλάκου

Κοινή δράση των ινστιτούτων
των θεσμικών κοινωνικών
εταίρων
ΓΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΙΝΣΕΤΕ

Έτος ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Εκδότης

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων Γενικής Συνοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
Αριστοτέλους 46, 10433 Αθήνα
Τ:210 8846852, F:210 8846853, E:info@imegsevee.gr

Χρονολογία έκδοσης

Οκτώβριος 2023

Τίτλος

Μελέτη αναγκών δεξιοτήτων. Επάγγελμα: web designer

Συγγραφέας

Άννα Βασιλάκου

Επιμέλεια-διορθώσεις

Αθηνά Καρατζά

Σχεδιασμός/σελιδοποίηση

Γιάννης Μισεντζής

Βιβλιογραφική αναφορά

Βασιλάκου, Α. (2023). *Μελέτη αναγκών δεξιοτήτων. Επάγγελμα: web designer*, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

ISBN: 978-618-5653-44-6

Οι γνώμες που διατυπώνονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται στην παρούσα μελέτη δεσμεύουν μόνο τους συντάκτες του και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις επίσημες απόψεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και της ΓΣΕΒΕΕ.

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Παρεμβάσεις των Κοινωνικών Εταίρων για τη διερεύνηση δεξιοτήτων στο πλαίσιο του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της αγοράς εργασίας» με κωδικό ΟΠΣ 5031891. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώνεται ότι, για πρακτικούς λόγους διευκόλυνσης της ανάγνωσης, στο εξής, θα χρησιμοποιείται το αρσενικό γένος (ο web designer) αλλά θα εννοείται, σε κάθε διατύπωση, και το θηλυκό (η web designer).

Η «μελέτη αναγκών δεξιοτήτων: επάγγελμα web designer» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο: «Παρεμβάσεις των Κοινωνικών Εταίρων για τη διερεύνηση δεξιοτήτων στο πλαίσιο του μηχανισμού διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας» (ΟΠΣ 5031891) του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση, 2014–2020», υπό την ευθύνη του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (υποέργο 1). Βάση για την εκπόνησή της αποτέλεσε η μελέτη με τίτλο: «Διάγνωση αναγκών δεξιοτήτων: μια ερευνητική προσέγγιση» (εργαλείο 2) που πραγματοποιήθηκε από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Η συγκεκριμένη Πράξη αποτέλεσε κοινή δράση των θεσμικών κοινωνικών εταίρων ΓΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ και ΣΕΤΕ, μέσω των Ινστιτούτων τους, με συντονιστή το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, με σκοπό την περαιτέρω εξειδίκευση, ανάπτυξη και ανάδειξη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων στο σύστημα διακυβέρνησης δεξιοτήτων και διάγνωσης αναγκών δεξιοτήτων της αγοράς εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη αυτή έχει ως στόχο να αποδώσει, με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο, τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τις στάσεις και αξίες που καλό είναι να έχει ένας επαγγελματίας web designer, όπως προκύπτουν μέσα από βιβλιογραφική επισκόπηση και ποιοτική έρευνα. Λόγω της έλλειψης θεσμοθέτησης και οριοθέτησης του επαγγέλματος στην Ελλάδα γίνεται μια προσπάθεια να οριστεί, εδώ, το επάγγελμα του web designer και να παρουσιαστούν οι παράγοντες –σχεδιαστικοί ή μη– που επηρεάζουν το Web Design και τον web designer.

Το πρώτο μέρος της μελέτης περιλαμβάνει τη δευτερογενή έρευνα και, συγκεκριμένα, μια βιβλιογραφική ανασκόπηση της ιστορίας του Web Design και της αρχής του επαγγέλματος του web designer. Έπειτα, ακολουθούν η περιγραφή και ο ορισμός του επαγγέλματος, καθώς και η υφιστάμενη κατάσταση εκπαίδευσης και η άσκηση του επαγγέλματος στην Ελλάδα. Στο δεύτερο μέρος, αυτό της ποιοτικής έρευνας, παρουσιάζονται η μεθοδολογία, οι τεχνικές, η διαδικασία διερεύνησης αναγκών δεξιοτήτων για το επάγγελμα του web designer μέσα από κατ' ιδίαν συναντήσεις με επιχειρηματίες και επαγγελματίες του κλάδου (βασικούς πληροφορητές) και τη διενέργεια ενός focus group. Επίσης, γίνεται καταγραφή των αποτελεσμάτων ή στόχων της μελέτης, δηλαδή, αυτών των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων, των στάσεων και αξιών των web designers. Στη συνέχεια, αρχικά, με διαφορετικούς τρόπους, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα, στη βάση του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων και των διαφορετικών τομέων/ενοτήτων αυτού και, έπειτα, αναλύονται τα κύρια σημεία και συμπεράσματα με κριτήριο τη σημαντικότητα, την αύξηση/μείωση της σημαντικότητας, για τα έτη 2022–2027, τις ελλείψεις, τις αιτίες και την κάλυψη των ελλείψεων και, τέλος, την πολυπλοκότητα, επαναληπτικότητα και απαξίωση των δεξιοτήτων. Στο τελευταίο μέρος της μελέτης γίνονται επισημάνσεις και προτάσεις για τις κρίσιμες δεξιότητες.

Στη μελέτη διαπιστώθηκε ένα ποικίλο υπόβαθρο για την περίπτωση των web designers, καθώς αυτοί φαίνεται να προέρχονται από πολλούς και διαφορετικούς κλάδους, να διαθέτουν ένα πολύ πλούσιο μείγμα δεξιοτήτων (μερικές φορές, ισχύει ένας συνδυασμός των δύο αυτών χαρακτηριστικών), ενώ, πολλές φορές, καλύπτουν επιπρόσθετες διαφορετικές θέσεις εργασίας. Έτσι, εξετάστηκε πώς, ανάλογα με τα διαφορετικά περιβάλλοντα και τη μορφή εργασίας των web designers, επηρεάζεται το φάσμα δεξιοτήτων που αυτός ασκεί, αναπτύσσει και, ίσως, καταλήγει να εξειδικεύεται σε αυτό. Η μελέτη επιβεβαιώνει την ανάγκη της συνεχούς επανειδίκευσης –και ανανέωσης των δεξιοτήτων (reskilling)– με σκοπό να συμβαδίζουν οι δεξιότητες με τις εξελίξεις της τεχνολογίας της πληροφορίας και του διαδικτύου.

Λέξεις-κλειδιά: Web Design, web designer, επαγγελματίες Ιστού, Παγκόσμιος Ιστός, διαδίκτυο, σχεδιασμός διεπαφής του χρήστη (UI), σχεδιασμός εμπειρίας χρήστη (UX), δεξιότητες, ανανέωση δεξιοτήτων

ABSTRACT

This study aims to outline, in the best possible way, the knowledge, the skills, the abilities, the attitudes and the values that a professional web designer should possess, as derived from literature review and qualitative research. Due to the lack of institutionalization and demarcation of the profession in Greece, an attempt is made, here, to define the profession of web designer and to present the factors –designing or not– that influence Web Design and the web designer.

The first part of the study involves secondary research and, more specifically, a literature review of the history of Web Design and the emergence of the web designer profession. Then, a description and a definition of the profession, as well as the current state of education and practice in Greece, follow. In the second part, that of the qualitative research, there is a presentation of the methodology, the techniques, the process of investigating skill needs for the profession of web designer, as they were mentioned in the context of personal meetings with entrepreneurs and professionals in the sector (informants) and within the framework of a focus group. Also, the results or objectives of the study are recorded; i.e. the knowledge, skills, abilities, attitudes and values of web designers. Then, initially, in different ways, the results are presented, based on the skills diagnostic tool and its different sectors/modules, and then, the main points and conclusions are analyzed based on the criteria of importance, increase/decrease of importance, for the years 2022–2027, the shortages, the causes and coverage of the shortages and, finally, the complexity, repetitiveness and obsolescence of skills. In the last part of the study, highlights and suggestions are made regarding the critical skills.

The study found a diverse background in the case of web designers, as they appear to come from many different industries, possess a very rich mix of skills (sometimes, there is a combination of these two characteristics), while they are employed in many different jobs. Thus, it was examined how, depending on the different environments and the form of work of the web designers, the range of skills they exercise, develop and, perhaps, end up specializing in is affected. The study confirms the need for continuous reskilling and refreshing of skills, so that the skills remain aligned with the developments in Information Technology and the Internet.

Keywords: Web Design, web designer, web professionals, World Wide Web, Internet, User Interface (UI) Design, User Experience (UX) Design, skills, re-skilling

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	15
2. Το επάγγελμα του web designer	17
2.1. Η ιστορία του Web Design	17
2.2. Περιγραφή του επαγγέλματος του web designer	19
2.2.1. Παράμετροι σχεδίασης για έναν web designer	21
2.2.2. Οι web designers ως χρήστες της πληροφορίας του διαδικτύου	23
2.2.3. UI (User Interface) & UX (User Experience)	24
2.2.4. Η διαδικασία του σχεδιασμού	25
2.2.5. Τα εργαλεία του web designer	26
2.3. Ορισμός του επαγγέλματος του web designer	27
2.4. Υφιστάμενη κατάσταση εκπαίδευσης & άσκησης του επαγγέλματος	27
2.4.1. Θεσμικό πλαίσιο άσκησης επαγγέλματος	27
2.4.2. Φορείς εκπροσώπησης του επαγγέλματος	27
2.4.3. Περιορισμοί και εκπαίδευση στο Web Design	28
2.4.4. Αγορά εργασίας	29
2.4.4.1. Ανεξάρτητη & εξαρτημένη εργασία	29

2.4.4.2. Ο web designer στη μικρή ή τη μεγάλη εταιρεία	29
2.4.4.3. Freelancer – Ο ελεύθερος επαγγελματίας στην Ελλάδα	29
2.5. Ο web designer σήμερα	30
3. Μεθοδολογία, τεχνικές και διαδικασία διερεύνησης αναγκών δεξιοτήτων	31
4. Γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις: διαχρονική αξιολόγηση σημαντικότητας	35
4.1. Αποτελέσματα ανά γνώση-δεξιότητα-ικανότητα-στάση και αξία για τον επαγγελματία web designer	35
4.2. Σύνολο σημαντικών και προαπαιτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων για τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer	39
4.3. Αποτελέσματα ανά κατηγορία και υποκατηγορία για το επάγγελμα του web designer	40
4.4. Η αλλαγή σημαντικότητας για τις κυριότερες δεξιότητες του web designer κατά τα έτη 2022–2027	45
5. Δεξιότητες σε έλλειψη	47
6. Χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων	51
6.1. Πολυπλοκότητα	51
6.2. Επαναληπτικότητα	55
6.3. Τυποποίηση	58
6.4. Αλληλεπίδραση με άλλα άτομα	59
6.5. Σύνδεση με χρήση μηχανών και εργαλείων	61
6.6. Δεξιότητες με αυξημένο κίνδυνο απαξίωσης	65
6.7. Ψηφιακές δεξιότητες	65
7. Ανάλυση κύριων σημείων και συμπερασμάτων	67
7.1. Σημαντικότητα	68
7.1.1. Θεμελιώδεις γνώσεις	68
7.1.2. Γενικές δεξιότητες	68
7.1.3. Επαγγελματικές δεξιότητες	70
7.1.4. Ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες	72
7.1.5. Ευρύτερες κοινωνικές δεξιότητες	76
7.1.6. Χαρακτηριστικά/στάσεις/αξίες	76

7.2. Αύξηση/μείωση σημαντικότητας για τα έτη 2022–2027	76
7.3. Ελλείψεις, αιτίες και κάλυψη των ελλείψεων	78
7.4. Πολυπλοκότητα-επαναληπτικότητα-απαξίωση	79
8. Επισημάνσεις και προτάσεις για τις κρίσιμες δεξιότητες	83
9. Βιβλιογραφικές αναφορές	85
10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Βασικοί πληροφορητές και μέλη του focus group	87

1. Εισαγωγή

Ζούμε σε ένα δυναμικό περιβάλλον και καλούμαστε να δώσουμε ερεθίσματα στο κοινό μέσω των καναλιών του διαδικτύου, το οποίο χρησιμοποιείται για ενημέρωση, ψυχαγωγία, πώληση και προώθηση. Με την ταχεία ανάπτυξή του από την αρχή της εμφάνισής του, μερικές δεκαετίες πριν, το διαδίκτυο έχει γίνει το πιο δημοφιλές μέσο για αναζήτηση πληροφοριών, marketing εταιρειών, ψυχαγωγία και κοινωνικές δραστηριότητες (Hoffmann & Krauss, 2004). Πιο συγκεκριμένα, ο σχεδιασμός για το διαδίκτυο είναι πολύ διαφορετικός από το σχεδιασμό για οποιοδήποτε άλλο μέσο και απαιτεί πολύ μεγάλο εύρος δεξιοτήτων και πολύ μεγάλη εμπειρία. Παρ' όλα αυτά, το διαδίκτυο προσελκύει σχεδιαστές από όλους τους τομείς της πρακτικής του σχεδιασμού – από τη Μηχανική και την Αρχιτεκτονική έως το σχεδιασμό προϊόντων και τον γραφικό σχεδιασμό (Boulton, 2010).

Σε γενικές γραμμές, ο σχεδιασμός Ιστού (στο εξής Web Design) έχει χαρακτηριστεί ως ένας βασικός παράγοντας για την αποδοχή και την επιτυχία των ιστοσελίδων και του ηλεκτρονικού εμπορίου (Flavian, Gurrea & Orús, 2009). Μάλιστα, όπως προκύπτει από τη μελέτη των Lindgaard, Fernandes, Dudek & Brown (2006), οι χρήστες του διαδικτύου λαμβάνουν μια αξιόπιστη απόφαση για το αν τους αρέσει ή όχι –δηλαδή, για να προσδιορίσουν αν τους ελκύει οπτικά ή όχι– αυτό που βλέπουν σε έναν ιστότοπο μέσα σε 50 χιλιοστά του δευτερολέπτου (ms). Συνεπώς, λοιπόν, οι σχεδιαστές Ιστού (στο εξής web designers) έχουν αυτόν τον ελάχιστο χρόνο προκειμένου να κάνουν μια καλή πρώτη εντύπωση στους χρήστες και να τους κρατήσουν στη σελίδα.

Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα μελέτη θα επιχειρηθεί ο ορισμός του επαγγέλματος του web designer, η καταγραφή των δεξιοτήτων που χρειάζεται να έχει κανείς, σε συνάρτηση με το επαγγελματικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται (γεγονός που συνεπάγεται διαφορετική εξειδίκευση, αρμοδιότητες και, συνεπώς, απαιτούμενες δεξιότητες), όπως προκύπτει έπειτα από σχετική βιβλιογραφική μελέτη και ποιοτική έρευνα (συνεντεύξεις και focus groups).

2. Το επάγγελμα του web designer

2.1. Η ιστορία του Web Design

Η ιστορία του Web Design ξεκινάει λίγο μετά την εμφάνιση της πρώτης ιστοσελίδας στον Παγκόσμιο Ιστό (World Wide Web). Ο Tim Berners-Lee δημοσίευσε την πρώτη ιστοσελίδα το 1991 (Brügger & Schroeder, 2017). Οι πρώτες ιστοσελίδες που ξεκίνησαν, στις αρχές του 1991, δεν είχαν σχεδιαστεί για το διαδίκτυο, με την έννοια ότι δεν δινόταν ιδιαίτερη προσοχή στη διάταξη της σελίδας. Πιο συγκεκριμένα, επρόκειτο, επί της ουσίας, για άρθρα που γράφτηκαν από ερευνητές για άλλους ερευνητές και αυτό που είχε σημασία ήταν το περιεχόμενο και τα links/συνδέσεις που περιείχαν. Τους ανθρώπους που δημιουργούσαν τις σελίδες τούς ενδιέφερε περισσότερο να πειραματιστούν με τη νέα τεχνολογία από ό,τι τους ενδιέφερε η αισθητική. Καθώς ο Ιστός έγινε ευρύτερα χρησιμοποιούμενος, στα μέσα της δεκαετίας του 1990, η εμφάνιση και η οπτική παρουσίαση των σελίδων ξεκίνησε να έχει σημασία.

Από τις αρχές του 21ου αιώνα, η ιδέα της δημιουργίας ιστοσελίδων συμπεριλάμβανε πλέον, εκτός από τις τεχνικές γνώσεις, και την εμπειρία του οπτικού σχεδιασμού (Visual Design). Καθώς, στην πορεία, άνθρωποι, με σχεδιαστικές δεξιότητες, συμμετείχαν στη διαδικασία, αναγνώρισαν αδυναμίες που είχαν σχεδιαστικά οι ιστότοποι και ξεκίνησαν να μειώνουν το περιεχόμενο που εμφανίζεται σε μια σελίδα στο ίδιο τμήμα (block), ώστε να είναι πιο άνετο για το χρήστη να διαβάσει το κείμενο, και χώριζαν το περιεχόμενο σε περισσότερες σελίδες δημιουργώντας μενού και στοιχεία για ευκολότερη πλοήγηση. Με τον καιρό, έδιναν μεγαλύτερη σημασία στις σελίδες προορισμού (landing pages), όπου έβαζαν λιγότερο περιεχόμενο κατευθύνοντας τους χρήστες και σε άλλες σελίδες.

Με την πάροδο των ετών, αυξάνεται συνεχώς η προσβασιμότητα σε συνδέσεις υψηλής ταχύτητας, γρηγορότερους επεξεργαστές και οθόνες με περισσότερα pixels, δίνοντας συνεχώς

νέες ευκαιρίες στους web designers. Η χρήση των κινητών συσκευών, και σύντομα των smartphones, αλλάζει τελείως το πώς βλέπει ο χρήστης το internet. Οι τεχνολογίες συνεχώς αλλάζουν και κάποιες εγκαταλείπονται, όπως, λ.χ., το λογισμικό Flash της Adobe.

Η χρήση των κινητών τηλεφώνων και, συγκεκριμένα, των smartphones για την πλοήγηση στο internet ή στις εφαρμογές (τις οποίες εγκαθιστούν οι ίδιοι οι χρήστες στα τηλέφωνα τους) συνεχώς αυξάνεται κάνοντας επιτακτική την ανάγκη όλες οι σελίδες να είναι προσβάσιμες για όλα τα μεγέθη οθονών. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, στην Ελλάδα, το 81% των χρηστών που χρησιμοποίησε το internet, το 2018, χρησιμοποιεί smartphone για προσωπικούς λόγους. Για κάποιο διάστημα, είχε επικρατήσει η προσέγγιση να προσφέρονται δύο εκδόσεις για κάθε σελίδα. Αυτό δημιούργησε διάφορα προβλήματα στους σχεδιαστές και τους προγραμματιστές καθώς και τους τελικούς χρήστες. Αυτά τα προβλήματα οδήγησαν στο Responsive Design ως μια καλύτερη λύση.

Τα πρώτα χρόνια, όταν το Web Design απεικονίστηκε ως μια τεχνική άσκηση, η επέκταση των δεξιοτήτων της επιστήμης των υπολογιστών προς το μέσο του διαδικτύου έγινε χωρίς καμία αμφισβήτηση. Ήταν στον κλάδο του Graphic Design που ήταν πιο επείγων ο αγώνας για διεκδίκηση του Web Design ως τέχνης (art) και όχι ως κώδικα. Ήταν, το 1996, που η κοινότητα των graphic designers ξεκίνησε ένα έργο τονίζοντας τις διαφορές ανάμεσα στην τέχνη και τον κώδικα (Kotamraju, 2002).

Οι graphic designers ρωτήθηκαν επανειλημμένα σε εμπορικές εκδόσεις, συζητήσεις (μέσω e-mails) και συνέδρια: «Θα πρέπει να μάθουμε κώδικα;». Η προσπάθεια της κοινότητας των graphic designers να διεκδικήσουν τις δεξιότητες του Website Design ως αφηρημένης τέχνης αντί για τεχνικό κώδικα δείχνει την πίεση να ανανεωθεί το σύνολο των δεξιοτήτων ενώ συνιστά έναν τρόπο αντίδρασης αυτής της επαγγελματικής ομάδας που απειλείται. Η κοινότητα των graphic designers έπρεπε να αποφασίσει όχι μόνο από τι θα αποτελούνταν η φύση των δεξιοτήτων τους αλλά και από τις συνέπειες της ενσωμάτωσης των νέων ικανοτήτων στο σύνολο των δεξιοτήτων τους (Kotamraju, 2002).

Ταυτόχρονα, η ανάγκη για προγραμματισμό κώδικα θα επέτρεπε σε non-graphic designers να ασκήσουν την αξίωσή τους ως web designers και πιθανότατα να αποδυναμώσουν την αξίωση της κοινότητας των graphic designers για το Web Design και της εξειδίκευσης σε αυτό (Kotamraju, 2002).

Δημιουργία άτυπων φορέων μετάδοσης γνώσης

Όσον αφορά τη μετάδοση της γνώσης, παρόλο που οι εργαζόμενοι ως web designers δεν χρησιμοποίησαν έναν καθιερωμένο επίσημο επαγγελματικό φορέα για να ορίσουν και να διαφυλάξουν τα όρια των δεξιοτήτων τους και το επάγγελμά τους, δημιουργήθηκαν νέοι επαγγελματικοί φορείς για τις δεξιότητες των web designers, κυρίως στη μορφή ιστοσελίδων κλειδιών (key websites) και online ομάδων συζήτησης. Παρότι αυτοί οι διαδικτυακοί χώροι ήταν πιο ανεπίσημοι από τα επαγγελματικά ιδρύματα που προϋπήρχαν, αυτοί οι νέοι φορείς εξυπηρετούσαν κάποιες από τις ίδιες λειτουργίες όπως οι παραδοσιακοί φορείς. Αυτοί οι βασικοί ιστότοποι και οι λίστες αλληλογραφίας/e-mails που βασίζονται στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο χρησίμευσαν ως η κύρια πηγή πληροφοριών για το Web Design για πολλά χρόνια. Σε αυτούς τους χώρους, οι επαγγελματίες θα μπορούσαν να διανείμουν τεχνικές πληροφορίες για το Web Design καθώς και να συζητήσουν και για τις δεξιότητες αυτών (Kotamraju, 2002).

Γενικότερα, αντί να παρακολουθούν μαθήματα ή να αποκτούν πτυχία, οι επαγγελματίες web designers απέκτησαν και εξέφρασαν την αυθεντικότητα/γνησιότητα του σετ δεξιοτήτων (skills set) τους εν μέρει μέσω της εξοικείωσης με συγκεκριμένους ιστοτόπους (τα προϊόντα του σχεδιασμού ιστοσελίδων) και μέσω θεωριών εμπειρογνομόνων στο σχεδιασμό ιστοσελίδων, όπως του Jakob Nielsen (Kotamraju, 2002).

Απόκτηση δεξιοτήτων

Όταν ειδικοί πληροφορητές της έρευνας της Kotamraju (2002) ρωτήθηκαν σχετικά με το πώς μπορούν οι web designers να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες για το επάγγελμα αυτό, εκείνοι απάντησαν πως είναι καλύτερο να παρακολουθήσουν online tutorials καθώς και να εγγραφούν σε συγκεκριμένες λίστες ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (e-mail lists). Αυτοί οι πληροφορητές πίστευαν σαφώς ότι ο καλύτερος τρόπος για να μάθει κάποιος τις δεξιότητες του Web Design ήταν διά μέσου διαδικτυακών πόρων (Kotamraju, 2002).

Παραδοσιακά, τα διαπιστευτήρια και οι επαγγελματικές ενώσεις περιορίζουν την πρόσβαση στην εκμάθηση των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η επιβίωση ενός επαγγέλματος εξαρτάται από την ικανότητά του να διατηρεί τον αποκλειστικό έλεγχο των δεξιοτήτων του. Ωστόσο, στην περίπτωση του Web Design, τα επαγγελματικά ιδρύματα διαδίδουν ελεύθερα τις γνώσεις σχεδιασμού ιστοσελίδων αντί να τις συσσωρεύουν (Kotamraju, 2002).

Ενώ, σε άλλα πλαίσια, τα επαγγελματικά ιδρύματα μπόρεσαν να παρακολουθήσουν τη ροή των νέων δεξιοτήτων στον τομέα τους, τα ιδρύματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό ιστοσελίδων δεν φαίνονταν ικανά –ούτε καν ενδιαφέρθηκαν– να ρυθμίσουν και να παγιώσουν το σετ δεξιοτήτων σχεδιασμού ιστοσελίδων. Αντ' αυτού, οι ίδιοι νέοι εργαζόμενοι στα μέσα ενημέρωσης, χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο για να συμμετάσχουν σε διαδικτυακά forums και, λαμβάνοντας υπόψη τις εργασίες εμπειρογνομόνων, δημιούργησαν τις δικές τους άτυπες κοινότητες, μέσω των οποίων μπορούσαν να νομιμοποιήσουν τις δεξιότητές τους και να διασφαλίσουν ότι διατηρούν τις δεξιότητές τους επικαιροποιημένες (Kotamraju, 2002). Τα forums αποτελούν την κύρια πηγή πληροφοριών σχετικά με τις δεξιότητες των ατόμων με διαδικτυακές δεξιότητες.

Καθώς αναπτύχθηκε ο Ιστός, οι δεξιότητες σχεδιασμού ιστοσελίδων άρχισαν να εξειδικεύονται κατά τη διάσπαση μεταξύ τέχνης και κώδικα, επιτρέποντας, επί της ουσίας, στο σετ των δεξιοτήτων να συζητιέται αδιάκοπα. Ενώ η βιομηχανία της επιστήμης των υπολογιστών επέτρεψε να επεκτείνει την επικράτειά της ώστε να περιλαμβάνει το Web Design, η βιομηχανία του Graphic Design αγωνίστηκε να διεκδικήσει τις δεξιότητες εντός του πεδίου της εμπειρογνομοσύνης της. Η εκ νέου ειδίκευση στις δεξιότητες βρισκόταν στο θεμέλιο αυτής της διαμάχης και από τότε υπήρχε το ερώτημα σχετικά με τις δεξιότητες του web designer: πόση ανανέωση των δεξιοτήτων εκ μέρους των graphic designers ήταν απαραίτητη και πόσο εύκολα θα μπορούσε να επιτευχθεί (Kotamraju, 2002);

2.2. Περιγραφή του επαγγέλματος του web designer

Μέσα από τη διαδικασία περιγραφής του επαγγέλματος του web designer, των ειδικών αντικειμένων ενασχόλησής του και των διαφορών του με άλλους επαγγελματίες Ιστού (web professionals), στόχος είναι να αναδειχθούν αρκετές από τις δεξιότητες που χρειάζεται να αναπτύξει ο web designer (βλ. Κεφάλαιο 4 της παρούσας μελέτης).

Ο web designer είναι υπεύθυνος για την εμφάνιση και αίσθηση (look & feel) μιας ιστοσελίδας και εφαρμογής και η εργασία του προσανατολίζεται στην ενσωμάτωση της καλύτερης εμπειρίας για

το χρήστη, μέσα από τη δημιουργία, το σχεδιασμό ή την τοποθέτηση των απαραίτητων στοιχείων μιας ιστοσελίδας (δομή, στήσιμο, εικόνες, χρώματα, γραμματοσειρές, γραφικά στοιχεία κ.ά.)· με λίγα λόγια, ο web designer σχεδιάζει μια γενικότερη online ταυτότητα για τους πελάτες του.

Συνήθως κάποιος προσλαμβάνει έναν web designer είτε για τη δημιουργία ή για τη βοήθεια σχεδίασης γραφικών ή για τη χρήση ενός προγράμματος/λογισμικού γραφικού σχεδιασμού (όπως Sketch, Photoshop, Illustrator, InDesign κ.ά.), με σκοπό τη δημιουργία της «εμφάνισης» του «online προϊόντος/παραδοτέου» σε μια ιστοσελίδα ή σε μια εφαρμογή. Το σχεδιαστικό κομμάτι, στη συνέχεια, συνδυάζεται με τον προγραμματισμό (programming/coding), ώστε το «προϊόν» να υλοποιηθεί για τους πελάτες. Πιο συγκεκριμένα, ένας web designer θα ασχοληθεί με τη σχεδίαση της αρχικής σελίδας μιας ιστοσελίδας και των εσωτερικών της, σελίδες περιοδικών, blogs, landing pages, e-commerce, social media, directory και σελίδες επικοινωνίας.

Το διαδίκτυο κινείται πολύ γρήγορα. Ο web designer χρειάζεται να παρακολουθεί τις σύγχρονες τάσεις (*current trends*), γεγονός που μπορεί, ενίοτε, να είναι μια δύσκολη υπόθεση, ενώ χρειάζεται να είναι ο ίδιος χρήστης των προϊόντων και των υπηρεσιών αυτών.

Στο παρελθόν, η δουλειά του web designer φαινόταν να περιλαμβάνει τα πάντα, δηλαδή, από την αρχιτεκτονική πληροφοριών και τη σχεδίαση εμπειρίας του χρήστη (*user experience design*) μέχρι την ανάπτυξη κώδικα για το front end με τη χρήση CSS, HTML, και πιθανότατα JavaScript και PHP. Έτσι, τότε, όταν κάποιος έβλεπε μια αγγελία για web designer, χρειαζόταν να γνωρίζει σχεδόν όλα τα παραπάνω. Το σύγχρονο, όμως, Web Design είναι πλέον ένας αρκετά ευρύς τομέας για να περιλαμβάνει τα πάντα και να μπορεί να είναι κάποιος πολύ καλός σε όλα (Boulton, 2010). Στο πλαίσιο αυτό, η γνώση κώδικα δεν είναι προαπαιτούμενο προσόν σε όλες τις θέσεις εργασίας για web designer. Άλλωστε, για να γίνει λειτουργική μια ιστοσελίδα, χρειάζεται βαθιά γνώση κώδικα χρησιμοποιώντας πολλές γλώσσες από markup languages μέχρι και πιο προηγμένες γλώσσες προγραμματισμού όπως η PHP. Αυτή είναι η δουλειά του web developer/προγραμματιστή.

Ο άνθρωπος που σχεδιάζει την ιστοσελίδα ή το online προϊόν μπορεί να είναι ο ίδιος άνθρωπος –κάτι που δεν ισχύει πάντα– που είναι υπεύθυνος για το front end development. Και οι δυο είναι problem solvers αλλά έχουν διαφορετική προσέγγιση στην επίλυση των προβλημάτων. Ακριβέστερα, ένας designer σκέφτεται οπτικά με στόχο ο χρήστης/θεατής να εξερευνήσει περισσότερα μέσα στην ιστοσελίδα, ενώ ένας developer σκέφτεται την οπτική παρουσίαση επικεντρωμένη στον κώδικα αυτόν καθ' εαυτόν, καθώς η βασική του ισχύς είναι ο προγραμματισμός και το πώς θα υλοποιήσει τη ραχοκοκαλιά του ιστοτόπου. Ο web designer επικεντρώνεται στην ισορροπία ανάμεσα στην οπτική παρουσίαση και σε αυτό που επί της ουσίας πραγματοποιείται ώστε να βελτιστοποιήσει την εμπειρία του χρήστη. Στόχος του είναι ο *τρόπος τοποθέτησης των στοιχείων, της ανάμειξης των χρωμάτων, της συμμετρίας, της ισορροπίας καθώς και της ροής* καθώς μετακινείται ο χρήστης στον ιστότοπο ή την εφαρμογή. Η δουλειά του έχει καλλιτεχνικά στοιχεία και είναι δημιουργικής φύσεως.

Με άλλα λόγια, το Web Design δίνει έμφαση στο σχεδιασμό της κάθε εργασίας, ενώ το Front End Development ασχολείται με την εφαρμογή και υλοποίηση της εργασίας αυτής. Είναι γεγονός ότι υπάρχουν αλληλοκαλυπτόμενες δεξιότητες ανάμεσα στους δυο ρόλους (όπως CSS, HTML, Javascript) και, σε πολλές περιπτώσεις, οι παραπάνω εργασίες πραγματοποιούνται από το ίδιο πρόσωπο. Σε γενικές γραμμές, ο front end developer επικεντρώνεται περισσότερο στο να υλοποιήσει το σχεδιασμό σύμφωνα με τις προδιαγραφές, ενώ ο web designer είναι αυτός που συνήθως παρέχει τις προδιαγραφές καθώς και τα οπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσει ο front end developer.

Η εκμάθηση κώδικα σε τέτοιο σημείο, ώστε κάποιος επαγγελματίας του διαδικτύου να γίνει καλός προγραμματιστής, απαιτεί πολύ χρόνο, ενώ επίσης χρειάζεται να συμμετέχει κανείς σε διάφορες επιμορφώσεις.

Μάλιστα, η δυνατότητα ενός web designer να εργαστεί δίπλα σε έναν web developer αποτελεί μια πολύτιμη εμπειρία. Η κατανόηση του κώδικα, των δυνατοτήτων και περιορισμών του επιτρέπει σε έναν web designer να λύσει θέματα που πιθανόν θα προκύψουν στην πορεία κάθε έργου. Επιπλέον, χωρίς αυτήν την κατανόηση του κώδικα, ο web designer δεν θα έχει γνώση των διαφορετικών περιορισμών που έχει η κάθε πλατφόρμα για την οποία σχεδιάζει ούτε και των δυνατοτήτων που έχει το μέσο στο οποίο θα υλοποιηθεί αυτό που σχεδιάζει – κάτι τέτοιο επηρεάζει τη διαδικασία σχεδίασης και επιβραδύνει την ολοκλήρωση των έργων. Η γνώση γραφής σε HTML και CSS θα βοηθήσει τον ίδιο αλλά και τους συνεργάτες του να μπορούν να επικοινωνήσουν σε μια κοινή γλώσσα. Αναμφίβολα, είναι αντίστοιχα και επιθυμητό και από τους web developers να γνωρίζουν τις βασικές θεωρίες του Design και να έχουν ανεπτυγμένες κάποιες κοινές δεξιότητες με τους web designers. Το θετικό είναι ότι, όσο περνάει ο καιρός, πολλοί designers αντιλαμβάνονται περισσότερο για τις ανάγκες του Web Development και οι web developers αντιλαμβάνονται περισσότερο για το σχεδιασμό.

2.2.1. Παράμετροι σχεδίασης για έναν web designer

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα αναφερθούμε σε πολλούς παράγοντες που επηρεάζουν το Web Design, σε θέματα σχεδιαστικά ή μη και που χρειάζεται να λάβει υπόψη του ο web designer.

Το Web Design είναι ένας βασικός παράγοντας για θετικά αποτελέσματα καθώς επηρεάζει τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές των χρηστών και των online καταναλωτών. Ένα website design, το οποίο απευθύνεται στην απλότητα και την ελευθερία πλοήγησης, παρέχει σαφείς, έγκυρες και ακριβείς πληροφορίες για όλα τα περιεχόμενα και μια εμφάνιση που τραβάει την προσοχή του χρήστη (Flavian, Gurra & Orús, 2009). Εκτός από μια σειρά τεχνικών και συγκεκριμένων βημάτων, το Web Design είναι και μια θεωρητική προσέγγιση για τη δημιουργία ιστοτόπων που δίνει έμφαση στο σχεδιασμό διεπαφής του χρήστη, στο UI (User Interface). Επαγγελματίες που έχουν εκπαιδευτεί σε HCI (Human Computer Interaction), Visual Arts και Graphic Design τονίζουν τη σημασία στο UX (σχεδιασμός εμπειρίας του χρήστη/user experience), στην επικοινωνία, και τη Γνωστική Ψυχολογία (Cognitive Psychology) στη διαδικασία του Web Design (Kotamraju, 2002). Είναι πολύ σημαντικό να προσδιορίζονται εγκαίρως το target group μιας ιστοσελίδας καθώς και οι προδιαγραφές και απαιτήσεις της στην αρχή της διαδικασίας σχεδιασμού και ανάπτυξης της. Τέτοιες απαιτήσεις μπορεί να είναι τεχνικές απαιτήσεις, αλλά και απαιτήσεις σχετικά με την παρουσίαση, το χειρισμό ή το επίπεδο κειμένου του περιεχομένου της. Αυτές οι απαιτήσεις μπορεί να επηρεάσουν τη γραφική σχεδίαση (graphic design) μιας ιστοσελίδας, καθώς ο σχεδιασμός πρέπει να ταιριάζει με τις απαιτήσεις του χρήστη. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ ανάλυσης απαιτήσεων και σχεδιασμού, ώστε να αναπτυχθεί ένα σχέδιο που να αντικατοπτρίζει σωστά τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις των μελλοντικών χρηστών (Matausch, Reböck & Pühretmair, 2012).

Οι web designers είναι εξοικειωμένοι με τη θεωρία των χρωμάτων, τον γραφικό σχεδιασμό και τη ροή πληροφοριών. Καθώς ο Ιστός έχει γίνει το πιο δημοφιλές μέσο για την προσέλκυση χρηστών και πελατών παγκοσμίως, η αισθητική της ιστοσελίδας παίζει ολοένα και σημαντικότερο ρόλο για την προσέλκυσή τους (Dou, Zheng, Sun & Heng, 2018). Τα αποτελέσματα των Bhandari,

Chang & Neben (2018) έδειξαν ότι τόσο η κλασική αισθητική όσο και η εκφραστική αισθητική επηρεάζουν τις συναισθηματικές αντιδράσεις. Η «κλασική» διάσταση της αισθητικής δημιουργεί ένα σχεδιασμό συμμετρίας, καθarό, με τάξη και αρμονία, ενώ η «εκφραστική» αισθητική έχει να κάνει με υποκειμενικούς σχεδιαστικούς παράγοντες, όπως η δημιουργικότητα και η αυθεντικότητα, ειδικά εφέ κ.ά. – δεν αποκλείεται, όμως, ότι συμπεριφορικοί παράμετροι και παράγοντες όπως η απλότητα, η πολυπλοκότητα και η πρωτοτυπία συμβάλλουν στις κρίσεις των χρηστών. Γι' αυτό, λοιπόν, η *αισθητική* και η *αίσθηση καλαισθησίας* είναι μια σημαντική δεξιότητα για τον επαγγελματία web designer.

Επειδή το αποτέλεσμα της σχεδίασης είναι υποκειμενικό, καθώς είναι αποτέλεσμα *δημιουργικής σκέψης* και *φαντασίας*, κατά τη διάρκεια της σχεδίασης είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι είναι λογικό να μην υπάρχει ένας μοναδικός βέλτιστος σχεδιασμός και πως το αποτέλεσμα της σχεδίασης εξαρτάται από τον τύπο του προϊόντος που σχεδιάστηκε, το χρήστη που βρίσκεται μπροστά στην οθόνη ή ακόμα και από τη γεωγραφική θέση που βρίσκεται ο χρήστης που επισκέπτεται τον ιστότοπο. Όλοι αυτοί οι παράγοντες μπορούν να καθορίσουν την επιτυχία μιας ιστοσελίδας (Flavian, Gurrea & Ούς, 2009).

Ένα βασικό μέλημα του web designer πρέπει να είναι η χρηστικότητα και η ευκολία πλοήγησης στην ιστοσελίδα, γεγονός που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της σωστής τοποθέτησης στοιχείων, της αποδοτικής επιτέλεσης διαδικασιών κ.ά. Οι Flavia, Gurrea & Ούς (2009) έχουν επισημάνει αυτή τη σχέση μεταξύ του Web Design και της χρηστικότητας, προκειμένου να *διευκολυνθεί η πλοήγηση των χρηστών* στον ιστότοπο, επιτρέποντάς τους να ελέγχουν τις δικές τους κινήσεις και να τους δίνουν την αίσθηση ελευθερίας κατά την πλοήγηση. Συνεπώς, ο ρόλος του Web Design και οι δεξιότητες του UI/UX είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της ιστοσελίδας. Παράλληλα, βρέθηκε στην έρευνά τους ότι η σημασία της αίσθησης διαδικτυακής ατμόσφαιρας (web atmospherics) προσελκύει την προσοχή των χρηστών σε έναν ιστότοπο, αυξάνει τη γνώσεις των χρηστών σχετικά με το τι προσφέρει η ιστοσελίδα και ενθαρρύνει τις προθέσεις των χρηστών για αγορές. Με το Website Design αναμένεται ότι το συναίσθημα στο χρήστη διεγείρεται με βάση την απόκριση σε συγκεκριμένα στοιχεία σχεδίασης. Επομένως, για το χρήστη κυριαρχεί το αίσθημα της ικανοποίησης, όταν τα χρώματα ενός ιστοτόπου είναι ελκυστικά ή όταν ένα γραφικό σχέδιο προκαλεί απόλαυση ή ενθουσιασμό. Επιπλέον, είναι σημαντικό το Website Design να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις ευαισθησίες του χρήστη. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει σχεδιασμό ιστοσελίδων που αφορά *συγκεκριμένες υποομάδες* με συγκεκριμένες προτιμήσεις (Cyr, 2014). Μάλιστα, ο web designer χρειάζεται να αναλογιστεί, όπως παραθέτουν οι Chevalier & Bonnardel (2007), *τις παρεμβάσεις και τις προσδοκίες των πελατών του*, οι οποίοι είναι ιδιοκτήτες της ιστοσελίδας και χρηματοδοτούν το έργο, αλλά ταυτόχρονα και τους χρήστες του site που είναι οι πελάτες του πελάτη του.

Ένας από τους κλάδους που στη βιβλιογραφία έχει μοιραστεί αρκετά στοιχεία με το Web Design είναι αυτός της Ψυχολογίας και της Γνωστικής Ψυχολογίας. «Το όλον είναι μεγαλύτερο από ό,τι το άθροισμα των μερών του» φαίνεται να είναι η παραδοχή της Ψυχολογίας της Gestalt (Read, Vanman & Miller, 1997). Στο Web Design εφαρμόζονται οι αρχές της αντίληψης. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή της θεωρίας της Gestalt στο Web Design είναι αρκετά ενδιαφέρουσα, διότι οι ιστοσελίδες απεικονίζουν έναν μεγάλο αριθμό από πληροφορίες που αναπαριστώνται οπτικά, όπως γραπτό κείμενο-λέξεις, πληροφορίες πολυμέσων και πληροφορίες σχετικά με τους τρόπους αλληλεπίδρασης των χρηστών (user interaction) με την ιστοσελίδα, όπως μενού, links, φόρμες και διάφορα χαρακτηριστικά που από μόνα τους δεν αποτελούν περιεχόμενο, αλλά επιτρέπουν τη διάδραση με την ιστοσελίδα (Picó Vila, 2010). Κάποιες από τις αρχές της Gestalt είναι: η αρχή

της συμμετρίας (τα συμμετρικά στοιχεία τείνουν να ομαδοποιούνται), η αρχή της κοινής περιοχής (τα στοιχεία τείνουν να ομαδοποιούνται εάν βρίσκονται εντός της ίδιας κλειστής περιοχής), η αρχή της παρελθοντικής εμπειρίας (τα στοιχεία τείνουν να ομαδοποιούνται όταν ήταν συχνά στην προηγούμενη εμπειρία του παρατηρητή), η αρχή της κοινής μοίρας (τα στοιχεία τείνουν να θεωρούνται ομαδοποιημένα όταν κινούνται μαζί), η αρχή της εγγύτητας (τα στοιχεία τείνουν να θεωρούνται συγκεντρωμένα σε ομάδες εάν βρίσκονται το ένα κοντά στο άλλο) κ.ά. (Todorovic, 2008). Οι αρχές της Ψυχολογίας της Gestalt βοηθούν τον web designer να καταλάβει πώς η οπτική αντίληψη μετατρέπεται σε πληροφορίες (Picó Vila, 2010).

Με αυτόν τον τρόπο, ο information architect που σχεδιάζει μια ιστοσελίδα και είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό του περιεχομένου των πληροφοριών μιας ιστοσελίδας χρειάζεται να είναι ευαίσθητος στις διαφορετικές ανάγκες πληροφορίας (sensitive to information needs), ώστε να υπάρχει συνέπεια ανάμεσα στο περιεχόμενο και στην εμφάνιση (Picó Vila, 2010). Πιθανώς ο web designer να μην αντιλαμβάνεται τις παραπάνω δεξιότητες του όταν ακολουθεί όλα τα παραπάνω στην πράξη, αλλά ενσωματώνει στο δημιουργικό του πολλούς από τους κανόνες UI/UX.

2.2.2. Οι web designers ως χρήστες της πληροφορίας του διαδικτύου

Μέσα στην ιστοσελίδα υπάρχουν πολλά επίπεδα και τύποι πληροφορίας που λαμβάνει ο χρήστης και που απεικονίζονται στην ιστοσελίδα ταυτόχρονα, όπως η αισθητική (το περιεχόμενο να είναι όμορφο στα μάτια του χρήστη) και οι πληροφορίες που παρατίθενται στο site (το κείμενο και τα πολυμέσα) και προσφέρονται στους αναγνώστες. Παράλληλα, υπάρχει η δομή του περιεχομένου, ώστε ο αναγνώστης να καταλάβει πώς είναι οργανωμένη η πληροφορία που λαμβάνει, και τα στοιχεία διάδρασης με τους χρήστες (λ.χ., οι φόρμες, τα controls για τα videos κ.ά.).

Όσον αφορά τις πληροφορίες που αναζητά και βρίσκει ο web designer, παρατηρείται ότι παίζει ρόλο για τις δεξιότητές του το πώς τις βρίσκει, το πώς ερμηνεύει το περιβάλλον μέσα από το οποίο τις βρίσκει και το πώς τις αποθηκεύει, καθώς επηρεάζεται ο τρόπος που θα σχεδιάσει και θα τις εντάξει στο σχεδιαστικό του κομμάτι, ώστε να μπορέσει να προσφέρει την καλύτερη δυνατή εμπειρία στο χρήστη. Οι έρευνες δείχνουν ότι αυτές τις δεξιότητες που προκύπτουν από τη χρήση της πληροφορίας, οι web designers είτε τις αντιλαμβάνονται συνειδητά είτε λειτουργούν υποσυνείδητα και δεν τις παρατηρούν στην καθημερινότητά τους. Παρακάτω, μέσα από τη δευτερογενή έρευνα, παρατίθενται κάποια παραδείγματα αυτών.

Σε σχέση με το πώς βιώνουν οι επαγγελματίες ιστού του διαδικτύου (web designers και web developers) την πληροφοριακή γνώση, οι Sayyad Abdi, Partridge & Bruce (2016) περιγράφουν τη χρήση της πληροφορίας ως σάρωση του περιβάλλοντος των πληροφοριών ώστε να παραμένουν διαρκώς ενήμεροι για τις σύγχρονες τάσεις. Το να παραμένουν ενήμεροι στον κόσμο της πληροφορίας είναι κεντρικό για τους επαγγελματίες του διαδικτύου, αλλά το να δημιουργούν μια βάση γνώσεων για να αποθηκεύουν τις λεπτομέρειες που συναντούν παραμένει στο παρασκήνιο της συνειδητότητάς τους. Η αποθήκευση πληροφοριών και δεδομένων με σκοπό την ανάκτησή τους σε μεταγενέστερο χρόνο βρίσκεται στο κέντρο της συνείδησης των επαγγελματιών του διαδικτύου, ενώ ο τρόπος που χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές για την επίλυση προβλημάτων όχι (Sayyad Abdi, Partridge & Bruce, 2016).

Η κατασκευή ενός ιστοτόπου που ικανοποιεί τις ανάγκες και τις προδιαγραφές του πελάτη είναι στο επίκεντρο της συνειδητότητας των επαγγελματιών του διαδικτύου αλλά ο ρόλος

τους ως «μεταφραστές» αυτών των αναγκών και προδιαγραφών βρίσκεται στο παρασκήνιο της συνειδητότητάς τους. Αυτό που οι ίδιοι παρατηρούν είναι οι επικοινωνιακές δεξιότητες (communicational skills), οι οποίες βοηθούν τους πελάτες τους να διευκρινιστούν καλύτερα. Στην έρευνά των Sayyad Abdi, Partridge & Bruce (2016), οι επαγγελματίες Ιστού (web professionals) περιγράφουν τη χρήση των πληροφοριών ως τη μετάφραση αυτών των προδιαγραφών στη δημιουργία ενός ιστοτόπου. Ένας άλλος τρόπος που βιώνουν οι επαγγελματίες Ιστού (web professionals) τη γνώση της πληροφορίας είναι ως ένα χαρακτηριστικό των πελατών και των χρηστών τους: περιγράφουν τη χρήση των πληροφοριών ως ανάπτυξη κατανόησης για το χρήστη ώστε να διαμορφωθεί ένας ιστότοπος που να ικανοποιεί τις ανάγκες τους (Sayyad Abdi, Partridge & Bruce, 2016).

Υπάρχουν φορές που οι web professionals συνδυάζουν την εμπειρία της πληροφοριακής γνώσης με την ικανότητά τους να λύνουν προβλήματα. Το πρόβλημα μπορεί να είναι ένα τεχνικό θέμα, μια κατάσταση στην οποία χρειάζεται να αποκτήσουν μια νέα δεξιότητα, ένα κομμάτι γνώσης που χρειάζεται να μάθουν ή ακόμα και το να πάρουν μια απόφαση. Οι web professionals έχουν αναπτύξει δεξιότητες για το πώς να βρουν την κατάλληλη πληροφορία για να λύσουν τα προβλήματά τους. Γενικότερα, οι επαγγελματίες Ιστού συμβάλλουν στην κοινότητα με τις γνώσεις που διαθέτουν. Με αυτόν τον τρόπο αντιλαμβάνονται τη χρήση της πληροφορίας ως εσωτερική γνώση με την οποία τροφοδοτούν την κοινότητα (Sayyad Abdi, Partridge & Bruce, 2016). Παράλληλα, σε πολλές περιπτώσεις, οι επαγγελματίες Ιστού βιώνουν την πληροφοριακή γνώση με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν τη συλλογική νοημοσύνη και τις βέλτιστες πρακτικές που προσφέρονται στην κοινότητα. Η συλλογική νοημοσύνη αποτελείται από ακριβείς και ευρέως αποδεκτές πληροφορίες που μοιράζονται οι επαγγελματίες μεταξύ της κοινότητας, ώστε να παραμένουν, έτσι, ενήμεροι για τις εξελίξεις του κλάδου (Sayyad Abdi, Partridge & Bruce, 2016).

Με τη σειρά της, η Kotamraju (2002) επιβεβαιώνει, όπως προκύπτει από την έρευνά της, την ανάγκη για συνεχή επανειδίκευση και ανανέωση των δεξιοτήτων (reskilling) για τους web designers, καθώς χρειάζεται να συμβαδίζουν με τις εξελίξεις της τεχνολογίας της πληροφορίας και τις τεχνολογικές βελτιώσεις του διαδικτύου.

2.2.3. UI (User Interface) & UX (User Experience)

UI και UX είναι δύο βασικοί όροι για τον web designer για το σχεδιασμό μιας ιστοσελίδας ή μιας εφαρμογής. Το UI και UX είναι εξειδικεύσεις που μπορεί να έχει ένας επαγγελματίας του διαδικτύου στην Ελλάδα. Παρ' όλα αυτά, επειδή ένας web designer χρειάζεται να έχει ολιστική προσέγγιση για το κάθε έργο που σχεδιάζει, είναι απαραίτητο να έχει γνώση και εμπειρία των παραπάνω.

User Interface (UI) Design είναι η διαδικασία που χρησιμοποιούν οι designers για τη δημιουργία διεπαφών (interfaces) σε λογισμικά ή μηχανογραφικές συσκευές, εστιάζοντας στην εμφάνιση ή το στυλ. Οι σχεδιαστές στοχεύουν στη δημιουργία interfaces που οι χρήστες βρίσκουν εύχρηστες και ευχάριστες. Το UI Design αναφέρεται σε διεπαφές του χρήστη με γραφικά (GUI) καθώς και με άλλες μορφές – π.χ. διεπαφές ελεγχόμενες με φωνή (VUI) ή διεπαφές με κίνηση. Συχνά, το UI συγχέεται με το UX (User Experience). Το UI ασχολείται περισσότερο με την επιφάνεια και τη γενική αίσθηση ενός σχεδίου. Το UI Design είναι μια τέχνη όπου ο σχεδιαστής δημιουργεί ένα ουσιαστικό μέρος της εμπειρίας ενός χρήστη. Το UX καλύπτει όλο το φάσμα της εμπειρίας τους χρήστη.

Ο σχεδιασμός εμπειρίας χρήστη –User Experience (UX)– είναι η διαδικασία σχεδιασμού που χρησιμοποιούν οι ομάδες σχεδιασμού για τη δημιουργία προϊόντων ή υπηρεσιών που παρέχουν ουσιαστικές και σχετικές εμπειρίες στους χρήστες. Πρόκειται για το σχεδιασμό ολόκληρης της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων του branding, του σχεδιασμού, της χρηστικότητας και της λειτουργίας. Για το λόγο αυτό, τη δεξιότητα του UX μπορεί κάποιος να τη βρει πολλές φορές ακόμα και σε άλλα επαγγέλματα πέρα από το Web Design. Η εμπειρία χρήστη (UX) είναι αυτό που βιώνει ένας χρήστης ενός συγκεκριμένου προϊόντος όταν χρησιμοποιεί αυτό το προϊόν. Η δουλειά ενός UX designer είναι, λοιπόν, να δημιουργήσει αυτό το προϊόν που θα παρέχει την καλύτερη δυνατή εμπειρία στο χρήστη.

2.2.4. Η διαδικασία του σχεδιασμού

Η διαδικασία του σχεδιασμού αποτελεί μια συνηθισμένη/τυπική διαδικασία σχεδιασμού ενός έργου (Boulton, 2010). Παρακάτω αναφέρεται ένα παράδειγμα που ακολουθούν κάποιοι web designers.

Brief

Πρόκειται για μια σύντομη περιγραφή των προδιαγραφών του έργου από τον πελάτη. Συνήθως αυτό περιλαμβάνει και τους σκοπούς του έργου, τα παραδοτέα από τον πελάτη, τις προσδοκίες του, τις ανάγκες του και οτιδήποτε άλλο, ώστε να γίνει σαφές αυτό που επιδιώκει να σχεδιάσει ο web designer. Εδώ, θα πρέπει να συζητηθούν τα παραδοτέα και ο χρόνος παράδοσής τους.

Έρευνα

Καλό είναι να γίνει έρευνα από τον web designer ή κάποιο άλλο μέρος της ομάδας που ασχολείται με το project, ώστε, αφενός, να γίνει αντιληπτή η αγορά πίσω από το προϊόν ή η υπηρεσία για την οποία θα εργαστεί ο web designer, αφετέρου, να κατανοηθεί το πνεύμα της επιχείρησης που του αναθέτει το project.

Creative thinking

Ξεκινώντας να καταγράφει ιδέες χωρίς κριτική ή ανάλυση, ο web designer γίνεται πιο αυθεντικός για το έργο και τη λύση που θα δώσει σε κάθε έργο. Το brainstorming είναι ένας τρόπος καταγραφής αυτών των ιδεών. Σε αυτή τη φάση καλό είναι να πάρουν μέρος όλοι, συμπεριλαμβανομένων των πελατών. Ο πελάτης ξέρει καλύτερα τους πελάτες του, τις ανάγκες του, τον κλάδο και την αγορά του.

Επίλυση

Ο web designer, ακολουθώντας τα παραπάνω βήματα, έχει πλέον μια κατεύθυνση που θα ακολουθήσει για το σχεδιασμό που έχει αναλάβει. Προκειμένου να δημιουργήσει wireframes, prototypes –σε html ή σε άλλα προγράμματα ή εφαρμογές για web design–, χρησιμοποιεί ποικίλα εργαλεία, μερικά εκ των οποίων θα αναφερθούν παρακάτω. Αν υπάρχουν μεγαλύτερες ομάδες, αυτά γίνονται σε συνεργασία μεταξύ τους. Το δημιουργικό αυτό θα ελεγχθεί μετά και από τον πελάτη προκειμένου να γίνουν οι αναγκαίες αλλαγές και να προκύψουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Σε αυτό το στάδιο, το project παίρνει μορφή από σχεδιαστική άποψη (χρώματα, γραμματοσειρές, γραφικά, σχέδια, UI, UX κ.ά.). Στις παραπάνω διαδικασίες υπάρχουν αρκετά στάδια επικοινωνίας με τους πελάτες, με τους συνεργάτες, έλεγχοι/testings, πιθανές αλλαγές κ.ά. Συνήθως αυτοί είναι κάποιοι από τους λόγους καθυστέρησης ολοκλήρωσης των έργων.

Η διαδικασία του σχεδιασμού είναι προσανατολισμένη στο μεγαλύτερο μέρος της σε εύκολη προσβασιμότητα σε ιστοσελίδες, εφαρμογές ή ψηφιακό περιεχόμενο. Παρ' όλα αυτά, χρειάζεται να αναφερθούμε και σε κάποια πρότυπα για προσβάσιμες ιστοσελίδες. Το W3C (World Wide Web Consortium) έχει αναπτύξει τις Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) που αποτελούν ένα σύνολο κανόνων και οδηγιών για τη δημιουργία προσβάσιμων ιστοσελίδων. Αυτές οι οδηγίες δείχνουν πώς εξετάζεται η προσβασιμότητα στις ιστοσελίδες σχετικά με ένα ευρύ φάσμα αναπηριών (σωματικές, οπτικές, ακουστικές, ομιλίας, γλώσσας, γνωστικές και νευρολογικές) (Matausch, Reböck & Pühretmair, 2012). Το WCAG είναι ένα διεθνές πρότυπο και καλύπτει ιστοτόπους, εφαρμογές και άλλο ψηφιακό περιεχόμενο.

Παρ' όλα αυτά, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτό είναι πάντα αρκετό, καθώς έχουν παρατηρηθεί ελλείψεις στη χρηστικότητα σχετικά με ορισμένα άτομα με αναπηρία. Για παράδειγμα, άτομα που έχουν προβλήματα όρασης μπορεί να αντιμετωπίσουν προβλήματα με γραμματοσειρές, χρώματα ή με τη γενικότερη διάταξη ενός ιστοτόπου. Άτομα με σωματικές αναπηρίες εντοπίζουν ελλείψεις χρηστικότητας σχετικά με εργασίες που απαιτούν πολλά βήματα ή με ένα ευρύ φάσμα κινήσεων μέσα σε έναν ιστότοπο. Αυτό σημαίνει ότι απλώς ακολουθώντας τις τεχνικές οδηγίες προσβασιμότητας, όπως το WCAG 2.0, δεν σημαίνει αυτόματα ότι οι ιστοσελίδες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και, επομένως, ότι είναι εύχρηστες, απλές στη μάθηση ή ότι υποστηρίζουν αποτελεσματική απόδοση.

2.2.5. Τα εργαλεία του web designer

Η εργαλειοθήκη των web designers είναι πολύ μεγάλη και ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε έργου που αναλαμβάνουν. Πιο αναλυτικά, χρησιμοποιούν διαφόρων ειδών εργαλεία και προγράμματα: από χαρτί και μολύβι, γραφίδα σε συνδυασμό με online software, προγράμματα σχεδίασης σε desktop ή online software και editors για να γράφουν κώδικα HTML και CSS (Boulton, 2010). Ο web designer παραδίδει το έργο που ανέλαβε είτε σε γραφιστικό αρχείο, είτε σε αρχείο front end, είτε μέσα από κάποια σχεδιαστική πλατφόρμα που χρησιμοποιεί ή όχι κώδικα.

Υπάρχουν πολλές και διαφορετικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για να γίνει ο σχεδιασμός των διαφορετικών εργασιών (tasks) της διαχείρισης κάθε έργου (project management) όπως, για παράδειγμα, agile, scrum κ.ά. Για κάθε έργο είναι καλό οι web designers να είναι ανοιχτοί σε διαφορετικούς τρόπους και μεθόδους χωρίς αναγκαστικά να χρησιμοποιείται πάντα η ίδια διαδικασία (Boulton, 2010). Προκειμένου να είναι, όμως, πιο αποτελεσματικός ο web designer στα έργα που αναλαμβάνει, καλό είναι να ακολουθεί μια ορισμένη μεθοδολογία με την οποία θα συνηθίσει να εργάζεται. Επίσης, ένας επαγγελματίας του διαδικτύου χρειάζεται να βρίσκει λύσεις και να αξιοποιεί εφαρμογές desktop ή web για τη διαχείριση έργων (project management), για την αποθήκευση αρχείων μεγάλης χωρητικότητας, για την τιμολόγηση πελατών, για την επικοινωνία με πελάτες ή συνεργάτες κ.ά.

Οι web designers χρησιμοποιούν προγράμματα γραφιστικού σχεδιασμού, πλατφόρμες για όλη τη σχεδιαστική διαδικασία, για τον συνεργατικό σχεδιασμό κ.ά. (είτε desktop είτε web). Πολλά websites και εφαρμογές ξεκινούν στην αρχή ως wireframes και οι web designers χρησιμοποιούν εργαλεία και λογισμικά wireframing/prototyping κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού τους, παρουσιάζοντας καλύτερα και πιο ολοκληρωμένα μια σχεδιαστική πρόταση. Σε μερικές περιπτώσεις, ο web designer μπορεί να σχεδιάσει στην ίδια πλατφόρμα την ιστοσελίδα ή την εφαρμογή, όπου ταυτόχρονα επικοινωνεί με συνεργάτες και συναδέλφους ώστε να σχεδιάσουν συνεργατικά, να πραγματοποιήσουν την «παρακολούθηση των αλλαγών» (tracking of changes) του καθενός, των

συνομιλιών τους κ.λπ. Ο web designer, σε κάποιες πλατφόρμες σχεδίασης (Web Design software), δεν χρειάζεται να γράψει καθόλου κώδικα και η ιστοσελίδα ή η εφαρμογή εξάγεται κατευθείαν σε κώδικα front end ώστε, στο επόμενο στάδιο, ο web developer να αναπτύξει το back end κομμάτι του ιστοτόπου. Υπάρχουν, επίσης, και άλλες πλατφόρμες που χρησιμοποιεί ο web designer και τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει μερικές φορές και ο ίδιος πελάτης για την κατασκευή ενός ιστοτόπου εξ ολοκλήρου από την αρχή, μέχρι να φτάσει ο ιστότοπος να γίνει τελικό προϊόν, και να δημοσιευτεί στο διαδίκτυο χωρίς καθόλου τη συνεργασία των web developers.

Μερικά παραδείγματα για τις παραπάνω πλατφόρμες-εργαλεία είναι το Illustrator, το Photoshop, το Sketch, το InVision, το Adobe XD, το Marvel, το Dreamweaver, το Figma, το Squarespace κ.ά. Η εξοικείωση του web designer, ως επαγγελματία του διαδικτύου, με την τεχνολογία και τα ποικίλα προγράμματα, του δίνει το πλεονέκτημα να χρησιμοποιεί με ευκολία ολοένα και νέα εργαλεία εξοικονομώντας χρόνο. Ταυτόχρονα, οι γνώσεις, η εμπειρία και οι δεξιότητες που έχει αποκτήσει, σε συνδυασμό με όλα αυτά τα εργαλεία, του δίνουν την ασφάλεια να μπορεί να σχεδιάσει κάθε νέο προϊόν/εφαρμογή/ιστότοπο με πολύ καλύτερο UI και UX για τον τελικό χρήστη.

Εδώ παρατηρείται η δυσκολία να αποσαφηνιστεί με αυστηρότητα το μείγμα δεξιοτήτων του web designer ακριβώς επειδή η ανάγκη χρήσης διαφορετικών εργαλείων και η εξειδίκευση του επαγγελματία επηρεάζουν τις δεξιότητες τις οποίες αναπτύσσει στη δουλειά του.

2.3. Ορισμός του επαγγέλματος του web designer

Κατανοώντας όλα τα παραπάνω, σε αυτή τη μελέτη, επιχειρούμε να οριοθετήσουμε το επάγγελμα του web designer ως τον επαγγελματία του διαδικτύου που είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό και τη δημιουργία του UI/UX (της διεπαφής –User Interface– και της εμπειρίας του χρήστη – User Experience), της ολιστικής όψης και της αίσθησης στο χρήστη για το προϊόν/την εφαρμογή/τον ιστότοπο που σχεδιάζει, εφαρμόζοντας τις δεξιότητές του, και αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες και τα προγράμματα που του προσφέρουν ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, ο Παγκόσμιος Ιστός και το διαδίκτυο όταν σχεδιάζει για τους browsers.

2.4. Υφιστάμενη κατάσταση εκπαίδευσης & άσκησης του επαγγέλματος

2.4.1. Θεσμικό πλαίσιο άσκησης επαγγέλματος

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάποιο θεσμικό πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος του Web Design. Δεν υπάρχει αποτύπωση, περιγραφή του επαγγέλματος ούτε και χρειάζεται κάποια άδεια ασκήσεως επαγγέλματος για να ασκήσει κάποιος το επάγγελμα του web designer. Μπορεί να ασκήσει το επάγγελμα αυτό κάποιος που είναι αυτοδημιούργητος, είτε έχει πραγματοποιήσει σπουδές είτε όχι. Στο κράτος μας δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος κωδικός αριθμός δραστηριότητας (ΚΑΔ) που να αντιστοιχεί στον συγκεκριμένο επαγγελματία – οι πιο παρεμφερείς είναι: *Υπηρεσίες δημιουργίας ιστοσελίδων στο διαδίκτυο και Υπηρεσίες σχεδιασμού και ανάπτυξης τεχνολογιών της πληροφορίας για εφαρμογές*.

2.4.2. Φορείς εκπροσώπησης του επαγγέλματος

Έχουν γίνει προσπάθειες να θεσμοθετηθεί κάποιος φορέας εκπροσώπησης για το επάγγελμα του web designer αλλά, μέχρι στιγμής, δεν έχει πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο. Αυτή τη στιγμή, λόγω

του ότι το εγγύτερο επάγγελμα με τον web designer είναι ο graphic designer, η Ένωση Γραφιστών Ελλάδας (www.ggda.gr) είναι ό,τι πιο κοντινό υπάρχει σε φορέα εκπροσώπησης. Αυτό συμβαίνει, διότι ο ρόλος της Ένωσης αυτής είναι να υποστηρίζει τους επαγγελματίες όλων των κλάδων και υπηρεσιών της Οπτικής Επικοινωνίας με σκοπό να παρέχεται συνδρομή σε εργασιακά θέματα, λύσεις και προβλήματα του κλάδου.

2.4.3. Περιορισμοί και εκπαίδευση στο Web Design

Ο Ταο (2008) πραγματοποίησε μια μελέτη ακολουθώντας οκτώ web design κατευθυντήριες κατηγορίες-παράγοντες. Οι οκτώ κατευθυντήριες παράγοντες είναι: το περιεχόμενο της σελίδας, γενικές αρχές, instructional design, interface usability, παρουσίαση πολυμέσων, διάταξη οθόνης (screen layout), interaction style, interaction usability. Στα ευρήματά του παρατηρείται μια απόκλιση ανάμεσα στην κατανόηση και γνώση και τα επίπεδα εφαρμογής αυτών των οκτώ Web Design παραγόντων που όρισε. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι ενώ οι web designers είχαν δεξιότητες κατανόησης/γνώσης, δεν επαρκούσαν οι δεξιότητές τους στην εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων οδηγιών του Web Design – γεγονός που υπονοεί ότι υπάρχει πρόβλημα εφαρμογής της γνώσης τους στην πράξη.

Η μελέτη του Ταο (2008) έδειξε ότι, εκτός από το κενό γνώσεων-πρακτικής (δηλαδή, την απόσταση ανάμεσα στη θεωρητική και εφαρμοσμένη/πρακτική γνώση), είναι πιο δύσκολο να μάθει κάποιος συγκεκριμένες οδηγίες σχεδιασμού για το Web Design συγκριτικά με άλλες. Κατά συνέπεια, προγράμματα σπουδών ή εκπαίδευση επαγγελματιών designers θα έπρεπε να έχουν προσαρμοσμένη (customized) στρατηγική, με σκοπό να αναπτυχθούν κατευθυντήριες γραμμές για τις δεξιότητες των web designers για φοιτητές και επαγγελματίες πληροφοριακών συστημάτων (Information System professionals, IS). Ακόμα και σήμερα, λόγω της ποικιλομορφίας των δεξιοτήτων που χρειάζεται ένας web designer, ανάλογα με το εργασιακό του περιβάλλον, θα αναπτύξει περισσότερο ή λιγότερο τις δεξιότητες που χρειάζεται, γιατί θα ασκήσει πρακτικά τις γνώσεις που έχει διδαχθεί είτε από κάποια σχολή που παρακολούθησε ή από την εμπειρία του. Παράλληλα, τα αποτελέσματα της έρευνάς του έδειξαν ότι το πτυχίο, το φύλο, η εμπειρία, οι ώρες εξάσκησης και κατάρτισης είναι καθοριστικοί παράγοντες για να αναπτύξει κάποιος βασικές δεξιότητες Web Design.

Το επάγγελμα του web designer δεν είναι ένα θεσμοθετημένο στην Ελλάδα και, επί της ουσίας, δεν απαιτεί την πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων από την πολιτεία για την άσκησή του. Εν προκειμένω, οι «προϋποθέσεις» για να δύναται κάποιος να αναζητήσει θέση εργασίας στο Web Design είναι οι γνώσεις και η εμπειρία του για την απόκτηση των δεξιοτήτων που χρειάζεται να πληροί, η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα μάθησης ή κατάρτισης συναφών επαγγελμάτων, η παρακολούθηση σεμιναρίων στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, σε κάποια παρεμφερή σχολή ή ΙΕΚ, σε συνδυασμό με την προσωπική ενασχόληση και τη συνεχή τριβή του επαγγελματία με το αντικείμενο, και η παρακολούθηση των τάσεων. Παρ' όλα αυτά, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ύπαρξη κάποιου πτυχίου είναι καθοριστικός παράγοντας για να αναπτύξει κάποιος τις δεξιότητες που χρειάζονται (Ταο, 2008). Εξαιτίας αυτού του κενού στο εκπαιδευτικό σύστημα και της φύσης του επαγγέλματος, παρατηρείται μια ποικιλομορφία εκπαιδευτικών υποβάθρων των web designers στην Ελλάδα (αρχιτέκτονες, γραφίστες, προγραμματιστές, marketers κ.ά.).

2.4.4. Αγορά εργασίας

2.4.4.1. Ανεξάρτητη & εξαρτημένη εργασία

Ανεξάρτητοι ελεύθεροι επαγγελματίες web designers δουλεύουν ως εξωτερικοί συνεργάτες για εταιρείες ή δουλεύουν ως αυτοαπασχολούμενοι για δικά τους έργα. Επίσης, οι web designers μπορούν να δουλέψουν, με μορφή εξαρτημένης εργασίας, ως υπάλληλοι σε μικρές ή μεγάλες εταιρείες. Λόγω της φύσης της δουλειάς τους, ανάλογα με τις απαιτήσεις της θέσης, μπορούν να δουλέψουν απομακρυσμένα ή μέσα στο χώρο της εταιρείας.

2.4.4.2. Ο web designer στη μικρή ή τη μεγάλη εταιρεία

Υπάρχουν διαφορές στα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες που χρειάζεται να έχει ο web designer ανάλογα με το αν η εταιρεία στην οποία δουλεύει είναι μικρή ή μεγάλη και για το αν δουλεύει σε πολλά projects ή όχι.

Εκτός από την εκμάθηση των διαφορετικών εργαλείων δημιουργίας ιστοσελίδων, οι web designers που εργάζονται σε μικρές επιχειρήσεις ή είναι freelancers βιώνουν άλλες δυσκολίες. Είναι δύσκολο να είναι εξειδικευμένοι (specialists) πάνω σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο και χρειάζεται να ασχοληθούν με πολλούς τομείς και πολλά διαφορετικά κομμάτια του Web Design.

Έχουν, παράλληλα, όμως, την ευκαιρία να πάρουν μεγάλες αποφάσεις και να παίξουν καθοριστικό ρόλο στο look and feel του κάθε project· μπορεί να εργαστούν επάνω σε πολλά και διαφορετικά projects και να γνωρίσουν πολλούς και διαφορετικούς πελάτες (Boulton, 2010). Συνήθως, σε αυτές τις περιπτώσεις, πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες όπως: σχεδιασμός βάσης δεδομένων, σχεδιασμός γραφικών (graphic design), σχεδιασμός διεπαφής χρήστη (user interface design), επικοινωνία, δημόσιες σχέσεις, συντονισμός ομάδων εστίασης, κ.λπ. (Chevalier & Bonnardel, 2007).

Στην περίπτωση που κάποιος web designer δουλεύει ως in-house web designer μπορεί να ασχοληθεί είτε από την αρχή μέχρι το τέλος για το κάθε project ή να είναι πιο εξειδικευμένος (specialized) και να ασχολείται μόνο με επί μέρους κομμάτια των projects. Στις μεγαλύτερες εταιρείες, οι web designers έχουν την ευκαιρία να δουλέψουν με μεγάλους λογαριασμούς πελατών (accounts) και να αποτελέσουν μέρος μιας ήδη καλοστημένης δομής εργασιών. Η ανατροφοδότηση (feedback) έρχεται συνήθως από κάποιους project managers και πιθανόν να παρέχονται στους web designers οι προδιαγραφές του design, αφήνοντάς τους λίγο χώρο για επίλυση προβλημάτων (Boulton, 2010). Επίσης, οι σχεδιαστές που εργάζονται σε μεγάλες εταιρείες μπορεί να μη χρειάζονται πάντα ένα τόσο ευρύ σύνολο δεξιοτήτων, επειδή συχνά συνεργάζονται με άλλους ειδικούς (specialists) (Chevalier & Bonnardel, 2007). Έτσι, ανάλογα με τη θέση που έχει ο web designer, χρειάζεται να αναπτύξει και διαφορετικές δεξιότητες. Γι' αυτόν το λόγο, χρειάζεται ο web designer να είναι ευπροσάρμοστος σε αλλαγές και να έχει διάθεση για γνώση.

2.4.4.3. Freelancer – Ο ελεύθερος επαγγελματίας στην Ελλάδα

Ο freelance web designer είναι ελεύθερος επαγγελματίας και έχει πολύ διαφορετική εργασιακή καθημερινότητα από ό,τι ένας υπάλληλος web designer. Έτσι, όπως κάθε άλλος ελεύθερος επαγγελματίας στην Ελλάδα, κάνει έναρξη ατομικής επιχείρησης στην εφορία. Αυτή η ατομική

επιχείρηση έχει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της. Αρχικά, ο freelance web designer έχει την ελευθερία να μπορεί να ελέγξει ό,τι θέλει στην εργασία του, γεγονός που ταυτόχρονα μπορεί να είναι και μια μεγάλη πρόκληση γι' αυτόν· χρειάζεται να φτιάξει το πελατολόγιό του, να δημιουργήσει ένα δίκτυο συνεργατών, να προβάλει και να προωθήσει την επιχείρησή του. Ταυτόχρονα, πρέπει να ασχολείται με πολλά και διαφορετικά θέματα τόσο στο αντικείμενο της δουλειάς του όσο και στη διαχείριση της επιχείρησής του. Έπειτα, χρειάζεται να έχει βασικές λογιστικές γνώσεις για να μπορεί να παρακολουθήσει ό,τι χρειάζεται στο φορολογικό και ασφαλιστικό καθεστώς της χώρας καθώς και για να έχει τον οικονομικό έλεγχο που χρειάζεται παράλληλα με τη συνεργασία του με κάποιο λογιστή. Ακόμη, χρειάζεται να λαμβάνει στρατηγικές αποφάσεις για την εξέλιξη και την κατεύθυνση της δουλειάς του, να αναλαμβάνει την τιμολογιακή πολιτική του για τις υπηρεσίες του υπολογίζοντας τα έξοδά του, τις ώρες εργασίας του και τα χρήματα που ενδιαφέρεται να αποκομίσει από το κάθε έργο και τη δουλειά του. Τέλος, αντιμετωπίζει όλα τα ρίσκα και τους κινδύνους που έχει ένας ελεύθερος επαγγελματίας που ζει στην Ελλάδα τον 21ο αιώνα. Σύμφωνα με τα παραπάνω, ένας freelancer χρειάζεται να πραγματοποιεί ορθολογική διαχείριση του χρόνου (time management), να γνωρίζει τις αρχές και πρακτικές της επιχειρηματικότητας, να κάνει διαχείριση των οικονομικών πόρων και να έχει οργανωσιακές δεξιότητες (organizational skills), ώστε να μπορεί να ευδοκιμήσει η επαγγελματική του πορεία.

2.5. Ο web designer σήμερα

Οι προοπτικές για τους απασχολούμενους σε αυτό το επάγγελμα είναι πολύ θετικές, λόγω του ότι ο κλάδος είναι σε συνεχή άνοδο.

Η εμπειρία του χρήστη (UX) συμβάλλει στο να διαφοροποιηθούν τα διάφορα brands και οι πλατφόρμες, έτσι ώστε οι χρήστες να μπορέσουν να συσχετιστούν μαζί τους (Bhandari, Chang & Neben, 2018).

Στον σημερινό ψηφιοποιημένο κόσμο, οι web designers μετατρέπονται σε digital designers. Οι βασικές αρχές του σχεδιασμού μιας σελίδας ή μιας εφαρμογής άλλαξαν σημαντικά, ενώ πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν τα δεδομένα (data) και τα analytics (Shenoy, 2020). Το Web Design δεν δίνει προτεραιότητα μόνο στην αισθητική (aesthetics), αλλά στην ευχρηστία, στα χαρακτηριστικά διάδρασης, στην εύκολη προσβασιμότητα και αναγνωσιμότητα. Καθώς οι ιστοσελίδες έχουν πολλά δυναμικά χαρακτηριστικά, η χρηστικότητα είναι ο πυρήνας. Οι εξειδικευμένοι UX designers δουλεύουν, συνδυαστικά με τους web designers, επάνω σε πολλά wireframes και prototypes μέχρι το τελικό design (Shenoy, 2020).

Η ανάπτυξη με γνώμονα την άντληση δεδομένων θα αποδειχθεί ως μια μεθοδολογία που θα αλλάξει τις συνθήκες στο UI Design και τον κύκλο ζωής του προγραμματισμού. Η ιστοσελίδα είναι το πρώτο σημείο επικοινωνίας μια επιχείρησης με τον επιχειρηματικό κόσμο. Οπότε, το μέλλον έχει να κάνει τόσο με το User Interface όσο και με το look and feel των ιστοσελίδων (Shenoy, 2020).

Γεγονός παραμένει ότι οι δεξιότητες των web designers πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς και να αναδιαμορφώνονται, ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις της τεχνολογίας. Έτσι, οι νέες δεξιότητες, είτε βασίζονται στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών είτε στις απαιτήσεις μιας νέας οργανωμένης δομής εργασίας, θα αποτελούν πάντα μέρος του υπάρχοντος συνόλου των δεξιοτήτων (Kotamraju, 2002).

3. Μεθοδολογία, τεχνικές και διαδικασία διερεύνησης αναγκών δεξιοτήτων

Στο πρώτο μέρος της μελέτης, μέσα από την παραπάνω δευτερογενή έρευνα, πραγματοποιήθηκε ένας ορισμός του επαγγέλματος του web designer και της ιστορίας του, περιγράφηκαν τα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται, σκιαγραφήθηκε η αγορά εργασίας εντός της οποίας κινείται κ.ά. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αυτή διεξήχθη με γνώμονα την καταγραφή των δεξιοτήτων του συγκεκριμένου επαγγελματία του διαδικτύου. Μέσα από αυτή την έρευνα προέκυψε ένας αριθμός γνώσεων, τεχνογνωσίας, εμπειριών, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που έχει ένας web designer.

Παρακάτω ακολουθεί η μεθοδολογία, οι τεχνικές και η διαδικασία διάγνωσης δεξιοτήτων που ακολουθήθηκαν για το επάγγελμα του web designer μέσω της ποιοτικής έρευνας. Ως βασικό εργαλείο στην ποιοτική μελέτη χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο διάγνωσης δεξιοτήτων (excel), το οποίο περιλάμβανε θεμελιώδεις γενικές γνώσεις, γενικές δεξιότητες, επαγγελματικές δεξιότητες, ευρύτερες κοινωνικές δεξιότητες, χαρακτηριστικά, στάσεις & αξίες με σκοπό την καταγραφή και οριοθέτηση των βασικών και απαραίτητων δεξιοτήτων καθώς και των υπόλοιπων δεξιοτήτων που χρειάζεται να έχει ο web designer στην Ελλάδα σήμερα.

Στην πρώτη φάση της ποιοτικής έρευνας, για τη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό του βασικού εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων, αξιοποιήθηκε η παραπάνω δευτερογενής έρευνα και η συνεισφορά διάφορων βασικών πληροφορητών, ειδικών του κλάδου και ερευνητών (expert panels) μέσα από εξατομικευμένες τηλεφωνικές συνεντεύξεις, βιντεοκλήσεις και προσωπικά ραντεβού. Οι συνεντεύξεις με τους βασικούς πληροφορητές διήρκεσαν πολλές ώρες – μάλιστα, στις περισσότερες περιπτώσεις, πραγματοποιήθηκαν συμπληρωματικές συνεντεύξεις.

Μερικά από τα θέματα που συζητήθηκαν με ειδικούς πληροφορητές του κλάδου είχαν να κάνουν με την περιγραφή του επαγγέλματος και το ρόλο του web designer, την εκπαίδευσή του, την κοινότητα, την επαγγελματική του εμπειρία και τη διαφοροποίησή της ανάλογα με το περιβάλλον εργασίας, τις γνώσεις, τη συνεργασία με άλλους επαγγελματίες του κλάδου, τα προβλήματα

που αντιμετωπίζει με τους συνεργάτες και πελάτες, τη διαφοροποίηση και εξειδίκευση του επαγγελματία στο χώρο που εργάζεται, την εξέλιξη της τεχνολογίας και τη θέση που θα έχει ο web designer στο μέλλον ανάλογα με τον τρόπο/βαθμό εξέλιξής της, τις δεξιότητες που προκύπτουν από τα παραπάνω και το πώς αυτές επηρεάζονται από το χρόνο, άλλους παράγοντες, κ.ά.

Πρώτη φάση

- ◆ Συμπλήρωση και εμπλουτισμός του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων με τις εξειδικευμένες/ειδικές υφιστάμενες δεξιότητες καθώς και τις αναδυόμενες δεξιότητες του web designer
- ◆ Χαρακτηρισμός της κάθε παραμέτρου ως γνώσης, δεξιότητας, ικανότητας* ή στάσης/αξίας
- ◆ Βαθμολόγηση του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων για την κάθε παράμετρο για τις ενότητες: σημαντικότητα, έλλειψη, πολυπλοκότητα, επαναληπτικότητα, τυποποίηση, συνεργασία, χρήση μηχανών, κίνδυνος απαξίωσης, ψηφιακές δεξιότητες

Δεύτερη φάση

Στη δεύτερη φάση συστάθηκε μια ομάδα εστίασης (focus group) από ειδικούς πληροφορητές του κλάδου με στόχο να συζητήσουν τα μέλη του focus group κάποια σημεία του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων και των χαρακτηριστικών τους.

Λόγω της φύσης του επαγγέλματος, το focus group αποτελούνταν από ένα ποικίλο μείγμα πληροφορητών, διήρκεσε αρκετές ώρες και διεξήχθη διαδικτυακά. Επειδή οι πληροφορητές είχαν διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο και διαφορετικές εμπειρίες, η συζήτηση ήταν πολύ εποικοδομητική και ενδιαφέρουσα.

Με σκοπό οι καταγεγραμμένες δεξιότητες του web designer να είναι εύκολα κατανοητές από τους επαγγελματίες Ιστού (web professionals), εξειδικευμένους ή μη, από ανθρώπους που τους ενδιαφέρει το αντικείμενο αλλά ακόμα και από αυτούς που δεν έχουν άμεση επαφή με αυτό, κάποιες εξειδικευμένες δεξιότητες διαφοροποιήθηκαν ή ομαδοποιήθηκαν. Με αυτόν τον τρόπο, είναι πιο ξεκάθαρες και δυσδιάκριτες οι δεξιότητες μεταξύ τους, κάνοντας το σύνολό τους όσο πιο άρτιο γίνεται – παραδείγματα και ανάλυση τέτοιων δεξιοτήτων θα αναφερθούν σε επόμενα κεφάλαια.

Κατά τη διάρκεια του focus group οι πληροφορητές, αφού συμφώνησαν για το χαρακτηρισμό της κάθε παραμέτρου ως γνώσης, δεξιότητας και ικανότητας, συζήτησαν τελικά και βαθμολόγησαν τη σημαντικότητα όλων των δεξιοτήτων για το επάγγελμα του web designer: θεμελιώδεις, γενικές, επαγγελματικές, ειδικές επαγγελματικές/εξειδικευμένες, ευρύτερες κοινωνικές, χαρακτηριστικά-στάσεις-αξίες. Με αυτόν τον τρόπο, συμφωνήθηκε ότι θα μπορούσαν να τεθούν οι βάσεις για τις βασικές και προαπαιτούμενες δεξιότητες που πρέπει να έχει ανεπτυγμένες ο σύγχρονος επαγγελματίας του διαδικτύου web designer.

* Ο συνδυασμός της γνώσης, που αφορά τη διανοητική διεργασία, κατανόηση και χρήση εννοιών και όρων, είτε αυτές συνδέονται με το εκπαιδευτικό σύστημα είτε όχι, σε συνδυασμό με την εμπειρία και τεχνογνωσία για την επίτευξη προσδιορισμένων οριοθετημένων εργασιών, ορίζει την έννοια της δεξιότητας για τη συγκεκριμένη μελέτη. Ως ικανότητα ορίζεται ο συνδυασμός των γνώσεων και δεξιοτήτων σε τέτοιο επίπεδο επάρκειας, ώστε να μπορούν να εκτελεστούν πιο επιτελικά και σύνθετα καθήκοντα κάτω από μη γνωστές εκ των προτέρων και μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Έχοντας ως γνώμονα το ότι το επάγγελμα του web designer δεν είναι θεσμοθετημένο και οριοθετημένο, οι πληροφορητές εξέφρασαν την ανάγκη να συζητηθούν όλες οι παράμετροι που κατέγραψε η ερευνήτρια ως εξειδικευμένες δεξιότητες για το επάγγελμα, με σκοπό το μείγμα των δεξιοτήτων να είναι όσο πιο καλά αποτυπωμένο γίνεται.

Όλες οι παράμετροι του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων βαθμολογήθηκαν σε κλίμακα 0–10 (όπου 0 = ελάχιστα σημαντική και 10 = πολύ σημαντική). Όσες βαθμολογήθηκαν από 7–10 θεωρούνται αρκετά σημαντικές για το επάγγελμα του web designer και θα αναφερθούν στα επόμενα κεφάλαια. Όσες βαθμολογήθηκαν με 10 συμφωνήθηκε ότι είναι οι δεξιότητες που είναι απαραίτητες και θεωρήθηκαν ως προαπαιτούμενες για το επάγγελμα του web designer. Στη συνέχεια, συζητήθηκε και βαθμολογήθηκε η σημαντικότητα όλων των δεξιοτήτων για τα έτη 2022–2027 και το πώς θα επηρεαστούν αυτές ανάλογα με τις εξελίξεις στον κλάδο.

Μετά τη βαθμολόγηση της σημαντικότητας, ακολούθησε συζήτηση και αξιολόγηση για μερικές από τις δεξιότητες του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων για τις επόμενες ενότητες του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων (excel), οι οποίες καταγράφονται παρακάτω. Η επιλογή των παραμέτρων που συζητήθηκαν έγινε, κατ' αρχάς, από την ερευνήτρια και, στη συνέχεια, από τους ίδιους τους πληροφορητές εξαιτίας της ανάγκης να συζητηθούν περαιτέρω κάποιες από τις παραμέτρους που θεωρήθηκαν σημαντικές.

Τα ερωτήματα που τέθηκαν στους πληροφορητές σε σχέση με τις δεξιότητες είναι τα εξής:

- ◆ Υπάρχει έλλειψη της εκάστοτε δεξιότητας και ποια είναι τα βασικά αίτια της έλλειψης και οι τρόποι αντιμετώπισής της;
- ◆ Θεωρείτε ότι υπάρχει πολυπλοκότητα (συνθετότητα της εργασίας που παραπέμπει στη δεξιότητα), επαναληπτικότητα, τυποποίηση, σύνδεση της δεξιότητας με εργασίες που απαιτούν αλληλεπίδραση με άλλα άτομα, μηχανές/εργαλεία ή λογισμικά, κίνδυνοι απαξίωσης της δεξιότητας;
- ◆ Ποιος είναι ο τρόπος και χρόνος απόκτησης της δεξιότητας, η επάρκεια εκπαίδευσης-κατάρτισης, η ύπαρξη πιστοποιητικών, η ανάγκη κατάρτισης και η παροχή ευκαιριών ανάπτυξης της δεξιότητας από τις επιχειρήσεις;
- ◆ Ποιο είναι το επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων που έχει ο χρήστης των ψηφιακών εφαρμογών web designer;

Μετά τη διεξαγωγή του focus group πραγματοποιήθηκαν επιπρόσθετες συζητήσεις και συναντήσεις με κάποιους βασικούς πληροφορητές για ορισμένα από τα χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων, με σκοπό την ακριβέστερη καταγραφή και βαθμολόγησή τους στο εργαλείο διάγνωσης δεξιοτήτων.

Το σύνολο των ερωτήσεων που απαντήθηκαν για την κάθε γνώση, δεξιότητα, ικανότητα από την ερευνήτρια ήταν 19 και το σύνολο των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που καταγράφονται στο εργαλείο δεξιοτήτων και απαντήθηκαν για την κάθε ερώτηση ήταν 91.

Τρίτη φάση

Στην τρίτη φάση αποδελτιώθηκαν οι συνεντεύξεις και το focus group, πραγματοποιήθηκε η συγγραφή των αποτελεσμάτων, της αναφοράς ανάλυσης των κύριων σημείων και των συμπερασμάτων, ενώ διατυπώθηκαν και οι επισημάνσεις/προτάσεις για τις κρίσιμες δεξιότητες.

4. Γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις: διαχρονική αξιολόγηση σημαντικότητας

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα βάσει του εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων (Λιντζέρης, 2021) για τον επαγγελματία web designer. Σημειώνεται ότι η αρίθμηση για κάθε γνώση, δεξιότητα, ικανότητα, στάση και αξία αντιστοιχεί στον κωδικό κάθε δεξιότητας σύμφωνα με το εργαλείο διάγνωσης δεξιοτήτων. Ειδικότερα, έχουν συμπεριληφθεί οι γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις που έχουν βαθμό σημαντικότητας από 7 έως 10.

4.1. Αποτελέσματα ανά γνώση-δεξιότητα-ικανότητα-στάση και αξία για τον επαγγελματία web designer

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ανά γνώση-δεξιότητα-ικανότητα-στάση και αξία για τον επαγγελματία designer.

Πίνακας 1. Αποτελέσματα ανά γνώση-δεξιότητα-ικανότητα-στάση και αξία για τον επαγγελματία web designer

Κωδικός	Γνώσεις, Δεξιότητες, Ικανότητες, Στάσεις	Βαθμολόγηση
ΓΝΩΣΕΙΣ		
1.0.1.	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα	10
1.0.7.	Βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών	10

1.0.8.	Ξένη γλώσσα	10
4.1.6.	Δυνατότητες και περιορισμοί στις πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site)	10
1.0.2.	Βασικά Μαθηματικά	9
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
3.3.1.	Πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας	10
3.3.3.	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών	10
4.1.1.	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping	10
4.1.2.	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors	10
4.1.5.	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)	10
4.1.8.	Γνώση, εμπειρία, εφαρμογή κανόνων Γραφιστικής, UI, UX	10
4.1.17.	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development	10
4.1.22.	Ευελιξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)	10
3.1.5.	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών	9
4.1.3.	Γραφή HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors	9
4.1.13.	Κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process	9
4.1.15.	Αισθητική και αίσθηση καλαισθησίας	9
2.4.1.	Μεθοδικότητα	8
3.1.1.	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών	8
3.1.2.	Ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών	8
3.1.7.	Υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου	8
3.1.10.	Αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας	8
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων	8

3.5.2.	Καινοτομία	8
3.1.3.	Επικέντρωση και προσοχή	7
4.1.7.	Εμπειρία στη χρήση έτοιμων πλατφορμών δημιουργίας ιστοσελίδων κ.λπ.	7
4.1.11.	Digital Marketing	7
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics	7
ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ		
2.1.1.	Ικανότητα συνεχούς μάθησης	10
2.1.2.	Επίλυση προβλημάτων	10
2.1.3.	Ανάλυση-σύνθεση	10
2.1.5.	Κριτική σκέψη	10
2.2.2.	Επικοινωνία	10
2.3.2.	Αυτόνομη, ανεξάρτητη εργασία	10
2.3.3.	Προσαρμοστικότητα	10
2.3.6.	Σχεδιασμός και οργάνωση	10
2.3.8.	Λήψη αποφάσεων	10
3.1.9.	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων	10
3.3.2.	Αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων	10
4.1.9.	Επιλογή παλέτας χρωμάτων, γραμματοσειρών, γραφικών, πολυμέσων	10
4.1.12.	Δημιουργική σκέψη	10
4.1.21.	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων	10
2.1.4.	Συμπερασματική σκέψη (συλλογισμός, αιτιολόγηση, ερμηνεία)	9
2.1.6.	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση	9
2.1.7.	Δημιουργικότητα	9
2.2.4.	Ενσυναίσθηση	9
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία	9

2.3.4.	Υπευθυνότητα	9
2.3.9.	Συντονισμός έργων	9
4.1.4.	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)	9
4.1.18.	Οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)	9
4.1.19.	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη	9
2.2.1.	Ικανότητα συσχέτισης με άλλα άτομα (κοινωνικότητα)	8
2.3.5.	Διαχείριση συγκρούσεων (διαχείριση καταστάσεων κρίσης)	8
2.3.7.	Διαπραγμάτευση	8
3.1.8.	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)	8
3.5.1.	Αντοχή στην πίεση	8
4.1.10.	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)	8
5.0.5.	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων	8
2.2.3.	Διαχείριση του εαυτού	7
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ		
6.1.3.	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα	10
6.1.1.	Αξιοπιστία	9
6.1.2.	Πρωτοβουλία	9
6.1.4.	Αυτοπεποίθηση	9
6.2.3.	Εργασιακή ηθική	9
6.2.1.	Ακεραιότητα	8
6.2.2.	Κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού	8

4.2. Σύνολο σημαντικών και προαπαιτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων για τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer

Στον Πίνακα 2, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων που βαθμολογήθηκαν στο εργαλείο διάγνωσης δεξιοτήτων με βαθμό σημαντικότητας 10 και είναι αυτές που ορίστηκαν ως αναγκαίες και προαπαιτούμενες για να είναι κάποιος επαγγελματίας του διαδικτύου web designer.

Πίνακας 2. Σύνολο σημαντικών και προαπαιτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων για τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer

Κωδικός		Σημαντικές και προαπαιτούμενες Γνώσεις-Δεξιότητες-Ικανότητες-Στάσεις (Βαθμός: 10)
1.		ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ
1.0.1.	Γνώση	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα
1.0.7.	Γνώση	Βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών
1.0.8.	Γνώση	Ξένη γλώσσα
2.		ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
2.1.1.	Ικανότητα	Ικανότητα συνεχούς μάθησης
2.1.2.	Ικανότητα	Επίλυση προβλημάτων
2.1.3.	Ικανότητα	Ανάλυση-σύνθεση
2.1.5.	Ικανότητα	Κριτική σκέψη
2.2.2.	Ικανότητα	Επικοινωνία
2.3.2.	Ικανότητα	Αυτόνομη, ανεξάρτητη εργασία
2.3.3.	Ικανότητα	Προσαρμοστικότητα
2.3.6.	Ικανότητα	Σχεδιασμός και οργάνωση
2.3.8.	Ικανότητα	Λήψη αποφάσεων
3.		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.9.	Ικανότητα	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων
3.3.1.	Δεξιότητα	Πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας

3.3.2.	Ικανότητα	Αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων
3.3.3.	Δεξιότητα	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	
4.1.1.	Δεξιότητα	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping
4.1.2.	Δεξιότητα	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.5.	Δεξιότητα	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)
4.1.6.	Γνώση	Δυνατότητες και περιορισμοί στις πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site)
4.1.8.	Δεξιότητα	Γνώση, εμπειρία, εφαρμογή κανόνων Γραφιστικής, UI, UX
4.1.12.	Ικανότητα	Δημιουργική σκέψη
4.1.17.	Δεξιότητα	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development
4.1.21.	Ικανότητα	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων
4.1.22.	Δεξιότητα	Ευελιξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)
6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ	
6.1.3.	Στάση	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα

4.3. Αποτελέσματα ανά κατηγορία και υποκατηγορία για το επάγγελμα του web designer

Στον παρακάτω Πίνακα 3, παρουσιάζεται το σύνολο των γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων για τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer ανά κατηγορία και υποκατηγορία (σύμφωνα με το εργαλείο δεξιοτήτων), που έχουν ταξινομηθεί με σειρά κατάταξης: πρώτες εμφανίζονται οι πιο σημαντικές και στη συνέχεια οι αμέσως επόμενες σημαντικές μαζί με τη βαθμολογία τους.

Πίνακας 3. Αποτελέσματα ανά κατηγορία και υποκατηγορία για το επάγγελμα του web designer

Κωδικός		Αποτελέσματα ανά κατηγορία και υποκατηγορία	Βαθμολόγηση
1.		ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ	
1.0.1.	Γνώση	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα	10
1.0.7.	Γνώση	Βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών	10
1.0.8.	Γνώση	Ξένη γλώσσα	10
1.0.2.	Γνώση	Βασικά Μαθηματικά	9
2.		ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	
2.1.		ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ	
2.1.1.	Ικανότητα	Ικανότητα συνεχούς μάθησης	10
2.1.2.	Ικανότητα	Επίλυση προβλημάτων	10
2.1.3.	Ικανότητα	Ανάλυση-σύνθεση	10
2.1.5.	Ικανότητα	Κριτική σκέψη	10
2.1.4.	Ικανότητα	Συμπερασματική σκέψη (συλλογισμός, αιτιολόγηση, ερμηνεία)	9
2.1.6.	Ικανότητα	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση	9
2.1.7.	Ικανότητα	Δημιουργικότητα	9
2.2.		ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ	
2.2.2.	Ικανότητα	Επικοινωνία	10
2.2.4.	Ικανότητα	Ενσυναίσθηση	9
2.2.1.	Ικανότητα	Ικανότητα συσχέτισης με άλλα άτομα (κοινωνικότητα)	8
2.2.3.	Ικανότητα	Διαχείριση του εαυτού	7
2.3.		ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	
2.3.2.	Ικανότητα	Αυτόνομη, ανεξάρτητη εργασία	10

2.3.3.	Ικανότητα	Προσαρμοστικότητα	10
2.3.6.	Ικανότητα	Σχεδιασμός και οργάνωση	10
2.3.8.	Ικανότητα	Λήψη αποφάσεων	10
2.3.1.	Ικανότητα	Συνεργασία, ομαδική εργασία	9
2.3.4.	Ικανότητα	Υπευθυνότητα	9
2.3.9.	Ικανότητα	Συντονισμός έργων	9
2.3.5.	Ικανότητα	Διαχείριση συγκρούσεων (διαχείριση καταστάσεων κρίσης)	8
2.3.7.	Ικανότητα	Διαπραγμάτευση	8
2.4.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
2.4.1.	Δεξιότητα	Μεθοδικότητα	8
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
3.1.9.	Ικανότητα	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων	10
3.1.5.	Δεξιότητα	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών	9
3.1.1.	Δεξιότητα	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών	8
3.1.2.	Δεξιότητα	Ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών	8
3.1.7.	Δεξιότητα	Υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου	8
3.1.8.	Ικανότητα	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)	8
3.1.10.	Δεξιότητα	Αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας	8
3.1.3.	Δεξιότητα	Επικέντρωση και προσοχή	7
3.3.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ		
3.3.1.	Δεξιότητα	Πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας	10
3.3.2.	Ικανότητα	Αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων	10

3.3.3.	Δεξιότητα	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών	10
3.4.	ΆΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
3.4.4.	Δεξιότητα	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων	8
3.5.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
3.5.3.	Ικανότητα	Έμφαση στη λεπτομέρεια	9
3.5.1.	Ικανότητα	Αντοχή στην πίεση	8
3.5.2.	Δεξιότητα	Καινοτομία	8
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
4.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
4.1.1.	Δεξιότητα	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping	10
4.1.2.	Δεξιότητα	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors	10
4.1.5.	Δεξιότητα	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)	10
4.1.6.	Γνώση	Δυνατότητες και περιορισμοί στις πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site)	10
4.1.8.	Δεξιότητα	Γνώση, εμπειρία, εφαρμογή κανόνων Γραφιστικής, UI, UX	10
4.1.9.	Ικανότητα	Επιλογή παλέτας χρωμάτων, γραμματοσειρών, γραφικών, πολυμέσων	10
4.1.12.	Ικανότητα	Δημιουργική σκέψη	10
4.1.17.	Δεξιότητα	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development	10
4.1.21.	Ικανότητα	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων	10
4.1.22.	Δεξιότητα	Ευελιξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)	10

4.1.3.	Δεξιότητα	Γραφή HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors	9
4.1.4.	Ικανότητα	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)	9
4.1.13.	Δεξιότητα	Κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process	9
4.1.15.	Δεξιότητα	Αισθητική και αίσθηση καλαισθησίας	9
4.1.18.	Ικανότητα	Οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)	9
4.1.19.	Ικανότητα	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη	9
4.1.10.	Ικανότητα	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)	8
4.1.7.	Δεξιότητα	Εμπειρία στη χρήση έτοιμων πλατφορμών δημιουργίας ιστοσελίδων κ.λπ.	7
4.1.11.	Δεξιότητα	Digital Marketing	7
4.2.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
4.2.1.	Δεξιότητα	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics	7
5.	ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ		
5.0.5.	Ικανότητα	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων	8
6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ		
6.1.	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ		
6.1.3.	Στάση	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα	10
6.1.1.	Στάση	Αξιοπιστία	9
6.1.2.	Στάση	Πρωτοβουλία	9
6.1.4.	Στάση	Αυτοπεποίθηση	9
6.2.	ΑΞΙΕΣ		
6.2.3.	Αξία	Εργασιακή ηθική	9
6.2.1.	Αξία	Ακεραιότητα	8
6.2.2.	Αξία	Κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού	8

4.4. Η αλλαγή σημαντικότητας για τις κυριότερες δεξιότητες του web designer κατά τα έτη 2022–2027

Σε σχέση με την αξιολόγηση της σημαντικότητας των δεξιοτήτων, κατά την πενταετία 2022–2027, σύμφωνα με την ποιοτική έρευνα, κάποιες αξιολογήθηκαν με αυξημένη, κάποιες με ελαττωμένη και κάποιες με ίδια βαθμολόγηση για τα πέντε αυτά χρόνια. Στον Πίνακα 4, γίνεται αναφορά στις κυριότερες δεξιότητες, η σημαντικότητα των οποίων αναμένεται να αλλάξει κατά τα έτη 2022–2027.

Πίνακας 4. Οι κυριότερες δεξιότητες του web designer με αλλαγή σημαντικότητας στα έτη 2022–2027

Κωδικός	Δεξιότητες	Βαθμολόγηση	Διαφορά
ΑΥΞΗΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ			
2.2.4.	Ενσυναίσθηση	9 → 10	+1
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία	9 → 10	+1
3.1.1.	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών	8 → 9	+1
3.1.5.	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών	9 → 10	+1
3.1.8.	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)	8 → 9	+1
3.5.2.	Καινοτομία	8 → 9	+1
4.1.4.	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)	9 → 10	+1
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics	7 → 9	+2
5.0.5.	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων	8 → 9	+1
ΜΕΙΩΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ			
3.1.2.	Ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών	8 → 7	-1

5. Δεξιότητες σε έλλειψη

Σε αυτό το κεφάλαιο καταγράφονται εκείνες οι δεξιότητες που βρίσκονται σε έλλειψη για το επάγγελμα του web designer. Για κάποιες δεξιότητες δεν υπάρχει καθόλου έλλειψη, για κάποιες υπάρχει μικρή έλλειψη, για κάποιες υπάρχει μεγάλη έλλειψη και για κάποιες υπάρχει πολύ μεγάλη έλλειψη. Στους πίνακες που ακολουθούν, παρατίθενται οι δεξιότητες για τις οποίες υπάρχει μεγάλη και πολύ μεγάλη έλλειψη.

Πίνακας 5. Δεξιότητες για τις οποίες υπάρχει μεγάλη έλλειψη στο επάγγελμα του web designer

Κωδικός	Δεξιότητες σε μεγάλη έλλειψη για το επάγγελμα του web designer
2.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (μη επί μέρους-μη ειδικές επαγγελματικές)
2.1.	ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ
2.1.3.	Ανάλυση-σύνθεση
2.1.6.	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση
2.2.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ
2.2.2.	Επικοινωνία
2.2.4.	Ενσυναίσθηση
2.3.	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία

2.3.3.	Προσαρμοστικότητα
2.3.5.	Διαχείριση συγκρούσεων (διαχείριση καταστάσεων κρίσης)
2.3.7.	Διαπραγμάτευση
2.3.8.	Λήψη αποφάσεων
2.3.9.	Συντονισμός έργων
2.4.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
2.4.1.	Μεθοδικότητα
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.4.	ΑΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο συγκεκριμένου επαγγέλματος)
4.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.1.1.	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping
4.1.2.	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.3.	Γραφή HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.5.	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)
4.1.10.	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)
4.1.11.	Digital Marketing
4.1.13.	Κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process
4.1.18.	Οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/ γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)
4.1.19.	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη

5.	ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
5.0.5.	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων
6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ
6.1.	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ
6.1.3.	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα
6.2.	ΑΞΙΕΣ
6.2.1.	Ακεραιότητα
6.2.3.	Εργασιακή ηθική

Πίνακας 6. Δεξιότητες για τις οποίες υπάρχει πολύ μεγάλη έλλειψη για το επάγγελμα του web designer

Κωδικός	Δεξιότητες σε πολύ μεγάλη έλλειψη για το επάγγελμα του web designer
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.1.	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών
3.1.10.	Αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο συγκεκριμένου επαγγέλματος)
4.2.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics

6. Χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων

Στο κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζονται, με την παράθεση πινάκων, δεξιότητες που αντιστοιχούν σε πολύπλοκα και σύνθετα εργασιακά καθήκοντα (Πίνακας 7), σε εργασίες ρουτίνας (Πίνακας 8), σε τυποποιημένη εργασία (Πίνακας 9), που συνήθως απαιτούν αλληλεπίδραση με άλλα άτομα (Πίνακας 10), που συνδέονται με εργασίες που απαιτούν τη χρήση μηχανών και εργαλείων (Πίνακας 11), δεξιότητες που κινδυνεύουν να απαξιωθούν (Πίνακας 12) και, τέλος, ψηφιακές δεξιότητες σχετικές με τα επίπεδα γνώσης και χρήσης ψηφιακών εφαρμογών (Πίνακας 13). Με λίγα λόγια, διακρίνουμε ορισμένα χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων, όπως δηλώνεται στους υπότιτλους άνωθεν των πινάκων. Αυτά τα χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων είναι η πολυπλοκότητα, η επαναληπτικότητα, η τυποποίηση, η αλληλεπίδραση με άλλα άτομα, η σύνδεση με τη χρήση μηχανών και εργαλείων, ο αυξημένος κίνδυνος απαξίωσης και οι ψηφιακές δεξιότητες.

6.1. Πολυπλοκότητα

Πίνακας 7. Δεξιότητες οι οποίες αντιστοιχούν σε πολύπλοκα και σύνθετα εργασιακά καθήκοντα

Κωδικός	Δεξιότητες
1.	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ (Γνώσεις ευρείας βάσης)
1.0.1.	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα
1.0.8.	Ξένη γλώσσα

2.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (μη επί μέρους-μη ειδικές επαγγελματικές)
2.1.	ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ
2.1.1.	Ικανότητα συνεχούς μάθησης
2.1.2.	Επίλυση προβλημάτων
2.1.3.	Ανάλυση-σύνθεση
2.1.4.	Συμπερασματική σκέψη (συλλογισμός, αιτιολόγηση, ερμηνεία)
2.1.5.	Κριτική σκέψη
2.1.6.	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση
2.1.7.	Δημιουργικότητα
2.2.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ
2.2.1.	Ικανότητα συσχέτισης με άλλα άτομα (κοινωνικότητα)
2.2.2.	Επικοινωνία
2.2.3.	Διαχείριση του εαυτού
2.2.4.	Ενσυναίσθηση
2.3.	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία
2.3.2.	Αυτόνομη, ανεξάρτητη εργασία
2.3.3.	Προσαρμοστικότητα
2.3.4.	Υπευθυνότητα
2.3.5.	Διαχείριση συγκρούσεων (διαχείριση καταστάσεων κρίσης)
2.3.6.	Σχεδιασμός και οργάνωση
2.3.7.	Διαπραγμάτευση
2.3.8.	Λήψη αποφάσεων
2.3.9.	Συντονισμός έργων
2.4.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
2.4.1.	Μεθοδικότητα

3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.1.	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών
3.1.2.	Ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών
3.1.3.	Επικέντρωση και προσοχή
3.1.5.	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών
3.1.7.	Υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου
3.1.8.	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)
3.1.9.	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων
3.1.10.	Αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας
3.3.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
3.3.1.	Πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας
3.3.2.	Αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων
3.3.3.	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών
3.4.	ΑΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων
3.5.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, θέματος)
3.5.1.	Αντοχή στην πίεση
3.5.2.	Καινοτομία
3.5.3.	Έμφαση στη λεπτομέρεια
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο συγκεκριμένου επαγγέλματος)
4.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.1.1.	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping
4.1.2.	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.3.	Γραφή HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors

4.1.4.	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)
4.1.5.	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)
4.1.6.	Δυνατότητες και περιορισμοί στις πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site)
4.1.7.	Εμπειρία στη χρήση έτοιμων πλατφορμών δημιουργίας ιστοσελίδων κ.λπ.
4.1.8.	Γνώση, εμπειρία, εφαρμογή κανόνων Γραφιστικής, UI, UX
4.1.9.	Επιλογή παλέτας χρωμάτων, γραμματοσειρών, γραφικών, πολυμέσων
4.1.10.	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)
4.1.11.	Digital Marketing
4.1.12.	Δημιουργική σκέψη
4.1.13.	Κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process
4.1.15.	Αισθητική και αίσθηση καλαισθησίας
4.1.17.	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development
4.1.18.	Οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/ γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)
4.1.19.	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη
4.1.21.	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων
4.1.22.	Ευελξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)
4.2.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics
5.	ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
5.0.5.	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων
6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ
6.1.	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ
6.1.1.	Αξιοπιστία
6.1.2.	Πρωτοβουλία
6.1.3.	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα

6.1.4.	Αυτοπεποίθηση
6.2.	ΑΞΙΕΣ
6.2.1.	Ακεραιότητα
6.2.2.	Κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού
6.2.3.	Εργασιακή ηθική

6.2. Επαναληπτικότητα

Πίνακας 8. Δεξιότητες που αντιστοιχούν σε εργασία ρουτίνας/επαναληπτικότητα

Κωδικός	Δεξιότητες
1.	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ (γνώσεις ευρείας βάσης)
1.0.1.	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα
1.0.2.	Βασικά Μαθηματικά
1.0.4.	Βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών
1.0.8.	Ξένη γλώσσα
2.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (μη επί μέρους-μη ειδικές επαγγελματικές)
2.1.	ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ
2.1.1.	Ικανότητα συνεχούς μάθησης
2.1.2.	Επίλυση προβλημάτων
2.1.3.	Ανάλυση-σύνθεση
2.1.4.	Συμπερασματική σκέψη (συλλογισμός, αιτιολόγηση, ερμηνεία)
2.1.5.	Κριτική σκέψη
2.1.6.	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση
2.1.7.	Δημιουργικότητα
2.2.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ
2.2.2.	Επικοινωνία
2.2.3.	Διαχείριση του εαυτού
2.2.4.	Ενσυναίσθηση

2.3.	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία
2.3.2.	Αυτόνομη, ανεξάρτητη εργασία
2.3.3.	Προσαρμοστικότητα
2.3.4.	Υπευθυνότητα
2.3.5.	Διαχείριση συγκρούσεων (διαχείριση καταστάσεων κρίσης)
2.3.6.	Σχεδιασμός και οργάνωση
2.3.7.	Διαπραγμάτευση
2.3.8.	Λήψη αποφάσεων
2.3.9.	Συντονισμός έργων
2.4.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
2.4.1.	Μεθοδικότητα
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.1.	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών
3.1.3.	Επικέντρωση και προσοχή
3.1.5.	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών
3.1.7.	Υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου
3.1.8.	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)
3.1.9.	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων
3.3.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
3.3.1.	Πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας
3.3.2.	Αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων
3.3.3.	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών
3.4.	ΑΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων

3.5.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, θέματος)
3.5.1.	Αντοχή στην πίεση
3.5.2.	Καινοτομία
3.5.3.	Έμφαση στη λεπτομέρεια
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο συγκεκριμένου επαγγέλματος)
4.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.1.1.	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping
4.1.2.	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.3.	Γραφή HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.4.	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)
4.1.5.	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)
4.1.6.	Δυνατότητες και περιορισμοί στις πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site)
4.1.8.	Γνώση, εμπειρία, εφαρμογή κανόνων Γραφιστικής, UI, UX
4.1.9.	Επιλογή παλέτας χρωμάτων, γραμματοσειρών, γραφικών, πολυμέσων
4.1.10.	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)
4.1.11.	Digital Marketing
4.1.12.	Δημιουργική σκέψη
4.1.13.	Κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process
4.1.15.	Αισθητική και αίσθηση καλαισθησίας
4.1.17.	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development
4.1.18.	Οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/ γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)
4.1.19.	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη

4.1.21.	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων
4.1.22.	Ευελιξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)
4.2.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics
5.	ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
5.0.5.	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων
6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ
6.1.	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ
6.1.1.	Αξιοπιστία
6.1.2.	Πρωτοβουλία
6.1.3.	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα
6.1.4.	Αυτοπεποίθηση
6.2.	ΑΞΙΕΣ
6.2.1.	Ακεραιότητα
6.2.2.	Κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού
6.2.3.	Εργασιακή ηθική

6.3. Τυποποίηση

Πίνακας 9. Δεξιότητες που αντιστοιχούν σε τυποποιημένη εργασία

Κωδικός	Δεξιότητες
1.	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ (γνώσεις ευρείας βάσης)
1.0.2.	Βασικά Μαθηματικά
1.0.4.	Βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.3.3.	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών

6.4. Αλληλεπίδραση με άλλα άτομα

Πίνακας 10. Δεξιότητες που συνήθως απαιτούν αλληλεπίδραση με άλλα άτομα

Κωδικός	Δεξιότητες
1.	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ (Γνώσεις ευρείας βάσης)
1.0.1.	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα
1.0.8.	Ξένη γλώσσα
2.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (μη επί μέρους-μη ειδικές επαγγελματικές)
2.1.	ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ
2.1.2.	Επίλυση προβλημάτων
2.1.4.	Συμπερασματική σκέψη (συλλογισμός, αιτιολόγηση, ερμηνεία)
2.1.6.	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση
2.2.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ
2.2.1.	Ικανότητα συσχέτισης με άλλα άτομα (κοινωνικότητα)
2.2.2.	Επικοινωνία
2.2.3.	Διαχείριση του εαυτού
2.2.4.	Ενσυναίσθηση
2.3.	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία
2.3.3.	Προσαρμοστικότητα
2.3.4.	Υπευθυνότητα
2.3.5.	Διαχείριση συγκρούσεων (διαχείριση καταστάσεων κρίσης)
2.3.6.	Σχεδιασμός και οργάνωση
2.3.7.	Διαπραγμάτευση
2.3.8.	Λήψη αποφάσεων
2.3.9.	Συντονισμός έργων

3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.5.	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών
3.1.7.	Υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου
3.1.8.	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)
3.1.9.	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων
3.3.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
3.3.3.	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών
3.4.	ΆΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων
3.5.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, θέματος)
3.5.1.	Αντοχή στην πίεση
3.5.2.	Καινοτομία
3.5.3.	Έμφαση στη λεπτομέρεια
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο συγκεκριμένου επαγγέλματος)
4.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.1.4.	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)
4.1.10.	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)
4.1.17.	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development
4.1.19.	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη
4.1.21.	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων
4.1.22.	Ευελιξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)
4.2.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics

6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ
6.1.	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ
6.1.1.	Αξιοπιστία
6.1.2.	Πρωτοβουλία
6.1.3.	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα
6.1.4.	Αυτοπεποίθηση
6.2.	ΑΞΙΕΣ
6.2.1.	Ακεραιότητα
6.2.2.	Κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού
6.2.3.	Εργασιακή ηθική

6.5. Σύνδεση με χρήση μηχανών και εργαλείων

Πίνακας 11. Δεξιότητες που συνδέονται με εργασίες που απαιτούν τη χρήση μηχανών και εργαλείων

Κωδικός	Δεξιότητες
1.	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ (γνώσεις ευρείας βάσης)
1.0.1.	Γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα
1.0.2.	Βασικά Μαθηματικά
1.0.4.	Βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών
1.0.8.	Ξένη γλώσσα
2.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (μη επί μέρους-μη ειδικές επαγγελματικές)
2.1.	ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ
2.1.1.	Ικανότητα συνεχούς μάθησης
2.1.2.	Επίλυση προβλημάτων
2.1.3.	Ανάλυση-σύνθεση
2.1.4.	Συμπερασματική σκέψη (συλλογισμός, αιτιολόγηση, ερμηνεία)

2.1.5.	Κριτική σκέψη
2.1.6.	Διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση
2.1.7.	Δημιουργικότητα
2.2.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ
2.2.1.	Ικανότητα συσχέτισης με άλλα άτομα (κοινωνικότητα)
2.2.2.	Επικοινωνία
2.3.	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
2.3.1.	Συνεργασία, ομαδική εργασία
2.3.2.	Αυτόνομη, ανεξάρτητη εργασία
2.3.3.	Προσαρμοστικότητα
2.3.6.	Σχεδιασμός και οργάνωση
2.3.7.	Διαπραγμάτευση
2.3.9.	Συντονισμός έργων
2.4.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
2.4.1.	Μεθοδικότητα
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.1.	Κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών
3.1.2.	Ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών
3.1.3.	Επικέντρωση και προσοχή
3.1.5.	Μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγιών
3.1.7.	Υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου
3.1.8.	Προσανατολισμός στον πελάτη (επηρεασμός-πώληση-εξυπηρέτηση)
3.1.9.	Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων
3.1.10.	Αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας

3.3.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
3.3.1.	Πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας
3.3.2.	Αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων
3.3.3.	Χρήση τεχνολογικών εφαρμογών
3.4.	ΆΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων
3.5.	Αναδυόμενες επαγγελματικές δεξιότητες (σε επίπεδο τομέα, κλάδου, θέματος)
3.5.1.	Αντοχή στην πίεση
3.5.2.	Καινοτομία
3.5.3.	Έμφαση στη λεπτομέρεια
4.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο συγκεκριμένου επαγγέλματος)
4.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.1.1.	Χρήση software γραφικού σχεδιασμού, επεξεργασίας φωτογραφιών, wireframing και prototyping
4.1.2.	Κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.3.	Γραφή HTML, CSS και χειρισμός αντίστοιχων editors
4.1.4.	Αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)
4.1.5.	Γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης (γραφίδα, αφή, φωνή κ.ά.) με διαφορετικά μέσα υλοποίησης (συσκευές, οθόνες, ταχύτητες συνδέσεων κ.λπ.) και με διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)
4.1.6.	Δυνατότητες και περιορισμοί στις πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site)
4.1.7.	Εμπειρία στη χρήση έτοιμων πλατφορμών δημιουργίας ιστοσελίδων κ.λπ.
4.1.8.	Γνώση, εμπειρία, εφαρμογή κανόνων Γραφιστικής, UI, UX
4.1.9.	Επιλογή παλέτας χρωμάτων, γραμματοσειρών, γραφικών, πολυμέσων
4.1.10.	Προεκτίμηση έργου (απαιτήσεις, χρόνος, κόστος)
4.1.11.	Digital Marketing

4.1.12.	Δημιουργική σκέψη
4.1.13.	Κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process
4.1.15.	Αισθητική και αίσθηση καλαισθησίας
4.1.17.	Έλεγχος/testing του παραδοτέου μετά το development
4.1.18.	Οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/ γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)
4.1.19.	Έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη
4.1.21.	Διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων
4.1.22.	Ευελιξία στην αναδιαμόρφωση/ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)
4.2.	ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
4.2.1.	Data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics
5.	ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
5.0.5.	Σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων
6.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΞΙΕΣ
6.1.	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ
6.1.1.	Αξιοπιστία
6.1.2.	Πρωτοβουλία
6.1.3.	Δεκτικότητα-ανοιχτότητα
6.1.4.	Αυτοπεποίθηση
6.2.	ΑΞΙΕΣ
6.2.1.	Ακεραιότητα
6.2.2.	Κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού
6.2.3.	Εργασιακή ηθική

6.6. Δεξιότητες με αυξημένο κίνδυνο απαξίωσης

Πίνακας 12. Δεξιότητες που κινδυνεύουν από απαξίωση

Κωδικός	Δεξιότητες
1.	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ (γνώσεις ευρείας βάσης)
1.0.2.	Βασικά Μαθηματικά
3.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (επίπεδο τομέα, κλάδου, ειδικού θέματος)
3.1.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
3.1.2.	Ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών
3.4.4.	Διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων

6.7. Ψηφιακές δεξιότητες

Πίνακας 13. Επίπεδα γνώσης και χρήσης ψηφιακών εφαρμογών

Κωδικός	Επίπεδα γνώσης και χρήσης ψηφιακών εφαρμογών	
7.	ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (βάσει Europass)	Επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων
7.0.1.	Επεξεργασία δεδομένων	Έμπειρος χρήστης
7.0.2.	Επικοινωνία	
7.0.3.	Δημιουργία περιεχομένου	
7.0.4.	Ασφάλεια	
7.0.5.	Επίλυση προβλημάτων	

7. Ανάλυση κύριων σημείων και συμπερασμάτων

Κατά τη διάρκεια της δευτερογενούς και της ποιοτικής έρευνας σημειώθηκε η απουσία του επαγγελματικού περιγράμματος και της θεσμοθέτησης του επαγγελματία web designer. Σημειώθηκε, όμως, μια πληθώρα υπόβαθρου, γνώσεων, κατάρτισης και επαγγελματικών αντικειμένων που έχει αυτή η κατηγορία των επαγγελματιών του διαδικτύου. Πιο αναλυτικά, κάποιος επαγγελματίας web designer μπορεί να έχει σπουδάσει ή να έχει εργαστεί προηγουμένως ως αρχιτέκτονας, γραφίστας, προγραμματιστής, marketer ή μπορεί να προέρχεται από διάφορα επαγγελματικά περιβάλλοντα/ υπόβαθρα (backgrounds).

Ο web designer συναντάται, πολλές φορές, να καλύπτει πολλές και διαφορετικές θέσεις εργασίας (με διαφορετικό αντικείμενο) στην επιχείρηση όπου εργάζεται ή ακόμα και στη δική του ατομική επιχείρηση. Μερικές από τις θέσεις τις οποίες παράλληλα καλύπτει είναι συνήθως αυτή του γραφίστα, copywriter, υπεύθυνου SEO, backend developer κ.ά. Εξαιτίας των παραπάνω παρατηρείται έντονα μια ποικιλομορφία και συγκέντρωση πολλών και διαφορετικών δεξιοτήτων καθώς επίσης και ο συνδυασμός τους για τον επαγγελματία web designer.

Κατά τη διάρκεια αυτής της έρευνας, δημιουργήθηκε η ανάγκη να οριστούν κάποιες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις/αξίες ως οι απαραίτητες/προαπαιτούμενες για τον επαγγελματία web designer και να καταγραφούν οι σημαντικές δεξιότητες που χρειάζεται ο συγκεκριμένος επαγγελματίας του διαδικτύου. Κατά την ποιοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε συζητήθηκε ο βαθμός σημαντικότητας για όλες τις δεξιότητες καθώς επίσης και η αλλαγή σημαντικότητας για τις κυριότερες και σημαντικότερες από αυτές τις δεξιότητες για την πενταετία 2022–2027. Στις ενότητες που ακολουθούν θα αναφερθούν και θα αναλυθούν μερικές από αυτές τις δεξιότητες και ειδικά όσες σχολιάστηκαν ιδιαίτερα από τους πληροφορητές και τις ομάδες εστίασης.

7.1. Σημαντικότητα

Οι δεξιότητες που βαθμολογήθηκαν με βαθμό 10 θεωρήθηκαν ως οι πιο σημαντικές και ξεχώρισαν ως αυτές οι οποίες είναι απαραίτητες για τον επαγγελματία web designer. Για κάποιες δεξιότητες υπάρχει η πιθανότητα να διαφοροποιηθεί ο βαθμός σημαντικότητας από κάποιους παράγοντες όπως το καθεστώς εργασίας του web designer. Πιο συγκεκριμένα, διαφοροποιείται ανάλογα με το αν εργάζεται ως μέλος μια ομάδας ή αν δουλεύει τελείως ανεξάρτητος. Επειδή το μεγαλύτερο μέρος των web designers δουλεύουν ως ανεξάρτητοι επαγγελματίες, η σημαντικότητα βαθμολογήθηκε με βάση αυτή την ομάδα. Παρ' όλα αυτά, θα αναφερθεί πώς επηρεάζονται αυτές οι δεξιότητες από αυτόν τον παράγοντα.

7.1.1. Θεμελιώδεις γνώσεις

Από τις θεμελιώδεις γνώσεις σχολιάστηκε η *γραφή, ανάγνωση, κατανόηση κειμένου στη μητρική γλώσσα* ως πολύ σημαντική διότι, παρότι στον τομέα της ορθογραφίας η χρήση υπολογιστή διευκολύνει πολύ τους web designers, η σωστή χρήση της μητρικής γλώσσας για τις ανάγκες της κατανόησης και του ορισμού των προδιαγραφών, του copywriting κειμένων, των τίτλων και άλλων μπορεί είτε να διευκολύνει ή αντίθετα να επηρεάσει πολύ αρνητικά μια συνεργασία ή ακόμα και το ίδιο το αποτέλεσμα του web designer.

Επίσης, συζητήθηκε πόσο απαραίτητη είναι η *ξένη γλώσσα* και, συγκεκριμένα, η αγγλική καθώς, από τη μία, οι ορολογίες που χρησιμοποιούνται είναι στα αγγλικά και, από την άλλη, η επικαιροποίηση των γνώσεων του web designer μέσω της παρακολούθησης της τεχνολογίας και των εξελίξεων σε παγκόσμιο επίπεδο γίνεται στην αγγλική γλώσσα.

7.1.2. Γενικές δεξιότητες

Παρατηρείται ότι, από τις γενικές δεξιότητες (γνωστικές ανώτερης τάξης, κοινωνικοσυναισθηματικές, συστημικές και αναδυόμενες γενικές δεξιότητες), όλες εκτός της ηγεσίας είναι σημαντικές. Αυτό συμβαίνει διότι αυτού του τύπου οι δεξιότητες, λόγω της φύσης της δουλειάς του web designer, χρειάζονται για την καθημερινότητα της εργασίας του και για το κάθε project που αναλαμβάνει.

Το αντικείμενο του web designer εξελίσσεται διαρκώς και χρειάζεται η *ικανότητα συνεχούς μάθησης* καθώς του επιτρέπει να είναι ενημερωμένος και αποδοτικός στη δουλειά του. Η *επίλυση των προβλημάτων* ως δεξιότητα είναι πολύπλευρη διότι σχεδόν πάντα ο web designer χρειάζεται να επιλύει προβλήματα σχετικά με το βασικό μέρος της δουλειάς του, αυτό, δηλαδή, της σχεδίασης, ακολουθώντας ταυτόχρονα τους περιορισμούς του διαδικτύου και της ανάπτυξης του κώδικα από τον backend developer, των πλατφορμών κ.ά. Ειδικότερα, χρειάζεται να *αναλύσει και να συνθέσει* τις πληροφορίες που λαμβάνει διότι συνήθως είναι ο ίδιος ο επαγγελματίας που εκμαιεύει τις ανάγκες των πελατών του και είναι αυτός που πρέπει να αιτιολογήσει τις λύσεις που προτείνει για τη σελίδα. Καθ' όλη τη διάρκεια της επικοινωνίας του με τους συναδέλφους επαγγελματίες ή τους πελάτες του ή κατά τη διάρκεια της σχεδίασης του έργου του χρειάζεται τις παραπάνω δεξιότητες, ενώ αξιοποιεί ταυτόχρονα τη δεξιότητα της κριτικής σκέψης. Παράλληλα, επειδή ο σχεδιασμός του web designer είναι κατά βάση μια «δημιουργική διεργασία», χρειάζεται να κατέχει τη δεξιότητα της *δημιουργικότητας*.

Εδώ παρατηρείται ότι όταν ο web designer μπορεί και συνδυάζει τις δεξιότητές του, ώστε να μπορεί να αιτιολογεί τη σκέψη του, να ερμηνεύει όσο καλύτερα μπορεί τις ανάγκες του πελάτη του, να έχει κριτική σκέψη, να διαχειρίζεται τον εαυτό του και τις συγκρούσεις, να προσανατολίζεται στον πελάτη και στην επίτευξη των στόχων του και να διαπραγματεύεται, τότε ωφελεί τον εαυτό του και τη συνεργασία του με άλλους συνεργάτες και πελάτες του και γίνεται καλύτερος επαγγελματίας.

Σχετικά με τη δεξιότητα της *κοινωνικότητας* παρατηρείται ότι είναι σημαντική αλλά ότι δεν είναι απαραίτητη με την έννοια της προαπαιτούμενης δεξιότητας για το επάγγελμα αυτό καθώς είναι ένα αρκετά «μοναχικό» επάγγελμα. Αντίθετα, η *επικοινωνία* είναι πάρα πολύ σημαντική γιατί χρειάζεται σε όλα τα επί μέρους κομμάτια του κάθε έργου. Ο διαμοιρασμός πληροφορίας με συνεργάτες ή πελάτες πραγματοποιείται από την αρχή μέχρι το τέλος της συνεργασίας του web designer για κάθε έργο, δηλαδή, από την αρχική επικοινωνία με τον πελάτη, την καταγραφή των προδιαγραφών, την επικοινωνία σχετικά με την εξέλιξη του έργου, τη συμμετοχή άλλων επαγγελματιών στην πορεία της εξέλιξης, την αιτιολόγηση των σκέψεων και πράξεών του μέχρι και την τελική παράδοση του έργου. Άλλωστε, όταν σχετίζεται ο web designer με τον πελάτη του ή τον τελικό χρήστη, τότε γίνεται πιο αποτελεσματικός στο σχεδιασμό του.

Για τους παραπάνω αυτούς λόγους, η δεξιότητα της *συνεργασίας και της ομαδικής εργασίας* είναι και αυτή ιδιαίτερα σημαντική για το επάγγελμα του web designer. Εδώ σημειώνεται ότι ενώ ο επαγγελματίας web designer δουλεύει κυρίως μόνος του, είναι απαραίτητη η συνεργασία του με άλλους επαγγελματίες για να ολοκληρωθεί το κάθε έργο, συνεπώς, η συνεργασία και η ομαδική εργασία είναι απολύτως απαραίτητη – μόνο έτσι θα μπορεί να υπάρξει ομαλότητα στη ροή των εργασιών και καλό πνεύμα στην πορεία των συνεργασιών. Η καλύτερη συνεργασία, επίσης, θα οδηγήσει σε καλύτερο σχεδιασμό της εμπειρίας του τελικού χρήστη (UX).

Ταυτόχρονα, οι δεξιότητες της *διαχείρισης του εαυτού* και της *διαπραγμάτευσης* είναι σημαντικές για τον web designer. Σχετικά με τη διαπραγμάτευση, συναντάται σε πολλές περιπτώσεις το παράδειγμα του web designer που χρειάζεται να «πείσει» τον πελάτη για την επιλογή που του προτείνει, ώστε να καταφέρει να σχεδιάσει το παραδοτέο του όπως «πρέπει». Αυτό καθιστά ακόμα σημαντικότερη την αξία των παραπάνω δεξιοτήτων μαζί με αυτή της *διαχείρισης συγκρούσεων*. Παράλληλα, επειδή, τις περισσότερες φορές, οι πελάτες δεν γνωρίζουν ακριβώς τι χρειάζονται ή τι θέλουν όταν απευθύνονται στον web designer, ή συναντάται να μπορεί να έχουν κάτι στο μυαλό τους το οποίο δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν (επειδή, π.χ., δεν γνωρίζουν τη διαδικασία σχεδιασμού ή τις παραμέτρους της ούτε το εύρος των δυνατοτήτων της σχεδίασης για τους browsers ή γιατί, πολλές φορές, τυχαίνει να απλοποιούν το τελικό παραδοτέο εξαιτίας της άγνοιάς τους), ο web designer χρειάζεται να έχει ανεπτυγμένη την *ενσυναίσθησή* του για να μπορεί να εκμαιεύσει τις ανάγκες τους και ταυτόχρονα να μπορεί να αναλύσει, να ερμηνεύσει και να «θέσει» σε λειτουργία τις υπόλοιπες δεξιότητες ανώτερης τάξης.

Έπειτα, ο *σχεδιασμός και η οργάνωση* είναι και αυτές απολύτως απαραίτητες δεξιότητες για τον web designer προκειμένου να είναι αποδοτικός ειδικά όταν δουλεύει ως freelancer. Σχετικά με τη δεξιότητα του *συντονισμού έργων*, η ομάδα εστίασης θέλησε να διευκρινιστεί ότι η παράμετρος της συμμετοχής ή μη σε ομάδα μέσα στην οποία δουλεύει ο web designer επηρεάζει αυτή τη δεξιότητα. Για παράδειγμα, αν ο web designer είναι μέλος μια ομάδας που έχει project manager, ο συντονισμός έργων γίνεται κατά βάση από τον project manager, οπότε δεν είναι το ίδιο σημαντική αυτή η δεξιότητα όσο στην περίπτωση που πρέπει να καλύψει μόνος του αυτόν το ρόλο για τα δικά του έργα.

7.1.3. Επαγγελματικές δεξιότητες

Σε σχέση με τις επαγγελματικές δεξιότητες συζητήθηκε ιδιαίτερα η δεξιότητα της κατανόησης και τήρησης θεσμικού πλαισίου και κανονισμών. Συγκεκριμένα, τα πρότυπα του W3C είναι υποχρεωτικά σήμερα μόνο για ιστοσελίδες που επιχορηγούνται από συγκεκριμένα προγράμματα του ΕΣΠΑ ενώ για τις υπόλοιπες ιστοσελίδες δεν είναι προαπαιτούμενα από την πολιτεία. Παρ' όλα αυτά, ο web designer χρειάζεται να έχει γνώση των κανόνων αυτών και την ικανότητα να τους υλοποιήσει. Για παράδειγμα, για να είναι φιλική προς ΑμεΑ μια ιστοσελίδα θα πρέπει να δημιουργηθεί μια διαφορετική έκδοση της κάθε ιστοσελίδας για να περάσει τους αναγκαίους ελέγχους, επειδή, λόγω χάρη, δεν εγκρίνεται το recaptcha ή το pop up window. Εδώ δημιουργήθηκε ο διάλογος ότι, παρά τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται υποχρεωτικά όταν ζητούνται για τη σχεδίαση κάποιας ιστοσελίδας λόγω επιχορήγησης, είναι καλό οι σχεδιαστές ιστοσελίδων να είναι ευαισθητοποιημένοι με αυτές με αυτές τις ομάδες, ώστε να προτείνουν στους πελάτες τους να σχεδιάσουν φιλικές και λειτουργικές ιστοσελίδες για το διαδίκτυο και γι' αυτές τις ομάδες του πληθυσμού λειτουργώντας, έτσι, ως καλύτεροι πολίτες-επαγγελματίες, χωρίς, όμως, αυτό να σημαίνει ότι αυτά τα πρότυπα (standards) χρειάζεται να ακολουθούνται πάντα. Για παράδειγμα, αν ένας web designer σχεδιάζει καλλιτεχνικές ιστοσελίδες, ένας αναγνώστης οθόνης (screen reader) που χρειάζεται για το W3C δεν θα είχε ουσιαστικό αντίκρισμα.

Μια άλλη κατηγορία περιορισμών και κανονισμών που χρειάζεται να ακολουθήσει ο web designer είναι αυτοί του ePrivacy και του GDPR (Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων-General Data Protection Regulation). Επειδή οι κανόνες αυτοί είναι απολύτως απαραίτητοι και είναι ένα λεπτό ζήτημα αυτό της προσωπικής πληροφορίας και επειδή οι χρήστες των ιστοσελίδων πρέπει να επιλέξουν ποιες πληροφορίες θα επιτρέψουν στις ιστοσελίδες να επεξεργαστούν και να χρησιμοποιήσουν, η δεξιότητα της κατανόησης και τήρησης θεσμικού πλαισίου και κανονισμών είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οι γνώσεις των κανόνων και η συμμόρφωση με αυτούς, παρ' όλα αυτά, πολλές φορές, δημιουργούν δυσκολίες στους web designers, οι οποίοι καταλήγουν να βρίσκονται αντιμέτωποι με τους πελάτες τους. Αυτό συμβαίνει διότι οι απαιτήσεις είναι πολύ αυστηρές σε αυτόν τον τομέα (ePrivacy & GDPR). Για παράδειγμα, η είσοδος του χρήστη σε μια σελίδα τον οδηγεί στην επιλογή αποδοχής των cookies δηλώνοντας τη συγκατάθεσή του. Εκτός από τα cookies που χρειάζονται για την ίδια τη λειτουργία της ιστοσελίδας, η αιτία 32 του GDPR αναφέρει πως σιωπηρή συναίνεση για την αποδοχή των cookies και τις πληροφορίες των χρηστών που λαμβάνει ο διαχειριστής της σελίδας δεν υπάρχει, επομένως, όπως αναφέρεται στην οδηγία, «η σιωπή, τα προσυμπληρωμένα τετραγωνίδια ή η αδράνεια δεν θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως συγκατάθεση», γεγονός που σημαίνει πως ο web designer πρέπει να γνωρίζει τη νομοθεσία και να μπορεί να ενημερώσει και να διαχειριστεί τους πελάτες σχετικά. Γιατί, π.χ., αν δεν επιλέξει με ενεργητικό τρόπο ο χρήστης το checkbox από κάποια cookies δεν θα επιτρέπεται να συλλεχθούν ούτε καν τα analytics από την παραμονή του χρήστη στη σελίδα και αυτό βρίσκει αντίθετους, πολλές φορές, τους πελάτες του web designer. Ένα άλλο κομμάτι που σχετίζεται με αυτήν τη δεξιότητα είναι αυτό που αφορά τη γνώση των αποκλειστικών δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών στο έργο τους ή, αλλιώς, της πνευματικής ιδιοκτησίας ή του copyright. Για παράδειγμα, τα δικαιώματα και η χρήση των πολυμέσων, φωτογραφιών που θα χρησιμοποιήσει ο web designer, η αγορά των γραμματοσειρών και η χρήση τους με βάση τη θέαση και την κίνηση που έχει η ιστοσελίδα είναι θέματα που είναι σημαντικό να γνωρίζει και να συμμορφώνεται μαζί τους. Αυτή τη στιγμή, στην Ελλάδα, δεν δίνεται ιδιαίτερη βάση από τα δημιουργικά γραφεία στο copyright σε αντίθεση με τις διαφημιστικές εταιρείες.

Μια άλλη δεξιότητα που συζητήθηκε είναι αυτή της *μελέτης, κατανόησης και εφαρμογής οδηγιών*. Ο web designer ζητείται, πολλές φορές, να ακολουθήσει οδηγίες από συνεργάτες και από πελάτες ενώ, άλλες φορές, μπορεί να καταγράψει και ο ίδιος τις προδιαγραφές. Γι' αυτό, είναι σημαντικό να μπορεί να καταλαβαίνει και να υλοποιεί αυτό που του δίνεται, ακολουθώντας τις οδηγίες, ώστε να μπορεί να έχει το αποτέλεσμα που του ζητείται.

Επίσης, η δεξιότητα *υπολογισμός και διαχείριση του χρόνου* είναι ιδιαίτερα σημαντική επειδή, παρόλο που ο web designer δουλεύει μόνος του στη σχεδίαση του κάθε έργου, ταυτόχρονα συνεργάζεται και με άλλους επαγγελματίες. Επειδή στο επάγγελμα αυτό είναι πιθανόν και σύνηθες να αλλάξουν οι προδιαγραφές ή οι ανάγκες του πελάτη κατά τη διάρκεια του έργου, ο web designer πρέπει να είναι ευπροσάρμοστος στις αλλαγές και να μπορεί να υπολογίσει και να διαχειριστεί το χρόνο που χρειάζεται για την παραγωγή κάθε έργου ξεχωριστά: μόνο έτσι θα μπορεί να είναι σωστός επαγγελματίας και να αναλαμβάνει μια σειρά από έργα που θα τα ολοκληρώνει μέχρι την προθεσμία (deadline) τους με επιτυχία.

Η δεξιότητα *προσανατολισμός στον πελάτη* έχει να κάνει με την πώληση προϊόντος ή την παροχή υπηρεσίας, την επικοινωνία με άλλους ανθρώπους, τη συμβουλευτική, την υποστήριξη και τη φροντίδα πελατών. Η δεξιότητα αυτή είναι αρκετά σημαντική γιατί το κάθε έργο που σχεδιάζει ο web designer έχει ως αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί από κάποιον τελικό χρήστη που είναι και ο «τελικός πελάτης» του πελάτη του. Ο προσανατολισμός, λοιπόν, στον πελάτη θα μπορέσει να τον βοηθήσει να μάθει ό,τι χρειάζεται για το προϊόν, την υπηρεσία, τον τελικό χρήστη, την αγορά στην οποία απευθύνεται και να κατανοήσει τις ανάγκες του, ώστε να μπορέσει να αποφέρει το καλύτερο αποτέλεσμα.

Η δεξιότητα *προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων* είναι από τη φύση της μια πολύ σημαντική δεξιότητα γιατί η επίτευξη των στόχων είναι αυτή καθ' εαυτή η ανάγκη που θέλει να καλύψει ο web designer και για την οποία έχει κληθεί να σχεδιάσει το κάθε ξεχωριστό προϊόν ή υπηρεσία για το διαδίκτυο.

Η δεξιότητα *αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας* συζητήθηκε αρκετά στα focus groups διότι, στην περίπτωση που ο web designer είναι μισθωτός και δουλεύει με μορφή εξαρτημένης εργασίας, δεν θα ασχοληθεί με το επιχειρηματικό κομμάτι, οπότε, αυτή η δεξιότητα δεν είναι σημαντική για τον επαγγελματία, στην περίπτωση, όμως, της ανεξάρτητης εργασίας είναι πολύ σημαντικό να έχει ανεπτυγμένη αυτή τη δεξιότητα. Η φύση του ελεύθερου επαγγελματία είναι από μόνη της δύσκολη και όσες περισσότερες γνώσεις έχει για το πώς να διαχειριστεί αυτό το κομμάτι της εργασίας του τόσο πιο ομαλά θα κυλά η επαγγελματική του καριέρα και, κατ' επέκταση, η καθημερινότητά του. Μάλιστα, λόγω του ότι οι περισσότεροι web designers δουλεύουν ως freelancers ή έχουν δουλέψει για κάποιο χρονικό διάστημα στη ζωή τους ως freelancers έχει δοθεί και η αντίστοιχη βαθμολογία σχετικά με τη σημαντικότητα αυτής της δεξιότητας.

Οι δεξιότητες που έχουν να κάνουν με τη διαχείριση και το μετασχηματισμό δεδομένων και πληροφοριών όπως η *πρόσβαση, εξαγωγή, επεξεργασία πληροφορίας, η αξιολόγηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και δεδομένων* και η *χρήση τεχνολογικών εφαρμογών*, είναι από τη φύση τους πολύ σημαντικές. Αυτές οι δεξιότητες θα βοηθήσουν τον web designer να αναπτύξει την ικανότητα της συνεχούς μάθησης και της στοχευμένης ενημέρωσης σχετικά με το επάγγελμά του σε θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων.

Ο web designer χρησιμοποιεί κατά βάση τεχνολογικές εφαρμογές σχεδίασης και διαχειρίζεται πληροφορίες συνέχεια: από και προς τους πελάτες, τους συνεργάτες, το διαδίκτυο, την εξέλιξη

των τάσεων στον κλάδο του και την τεχνολογία, την εργασία του, το κάθε έργο του κ.ά., οπότε είναι απόλυτα σημαντική και απαραίτητη η δεξιότητα της *χρήσης τεχνολογικών εφαρμογών* για τον web designer.

Η δεξιότητα *διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων* είναι σημαντική στην περίπτωση του ελεύθερου επαγγελματία web designer και τη χρειάζεται για την καλύτερη επαγγελματική σχέση με τους πελάτες του, τη διαχείριση των έργων του, τη λειτουργία του γραφείου του και του οικονομικού του προϋπολογισμού και προγραμματισμού. Στην περίπτωση του επαγγελματία που είναι μισθωτός, αυτή η δεξιότητα δεν είναι σημαντική. Επειδή, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι περισσότεροι web designers έχουν δουλέψει για κάποιο διάστημα ως freelancers δόθηκε και ο συγκεκριμένος βαθμός σημαντικότητας σε αυτή τη δεξιότητα.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας παρατηρήθηκε ότι ο web designer χρειάζεται να συνδυάζει διάφορες δεξιότητες για να αντιμετωπίσει όσο καλύτερα γίνεται την επαγγελματική του πορεία. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι μια από τις αναδυόμενες γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που προέκυψαν κατά την έρευνα όπως η *αντοχή στην πίεση*. Αυτή η δεξιότητα χρειάζεται να είναι ανεπτυγμένη για πολλούς λόγους. Κάποιοι από αυτούς σχετίζονται με άλλες δεξιότητες που χρειάζεται να έχει ανεπτυγμένες ο web designer όπως τις υπόλοιπες γενικές (επίλυση προβλημάτων, ανάλυση, αιτιολόγηση, ερμηνεία, κριτική σκέψη, επικοινωνία, διαχείριση του εαυτού, ενσυναίσθηση, συνεργασία, προσαρμοστικότητα, υπευθυνότητα, διαχείριση συγκρούσεων, διαπραγμάτευση) και επαγγελματικές δεξιότητες (διαχείριση χρόνου, προσανατολισμός στον πελάτη, προσανατολισμός στην επίτευξη στόχων, δεξιότητες διαχείρισης της πληροφορίας) κ.ά. Παραδείγματα της δεξιότητας *αντοχής στην πίεση* συνιστούν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο web designer πρέπει να «κατευθύνει τον πελάτη» και να τον «πείσει» για τη λειτουργία ή μη κάποιων πραγμάτων και βρίσκει αισθητή αντίσταση από τον πελάτη, που ο πελάτης κατά τη διάρκεια του έργου αλλάζει επανειλημμένα τις προδιαγραφές ή ζητάει τα παραδοτέα άμεσα –γιατί πιθανώς δεν αντιλαμβάνεται το εύρος των εργασιών που χρειάζεται να πραγματοποιηθούν– ή που αυξάνεται ο όγκος των συνολικών εργασιών και καλείται ο web designer να προλάβει τις προθεσμίες τηρώντας το χρονοδιάγραμμα..

Μια άλλη αναδυόμενη δεξιότητα είναι αυτή της *καινοτομίας*. Αν θέλει ο web designer να μπορεί να εξελισσεται η δουλειά του ως web designer, να «πρωτοτυπεί» στο σχεδιασμό του και να ξεχωρίζει η δουλειά του, τότε είναι σημαντικό να είναι καινοτόμος. Επίσης, όπως προέκυψε από την έρευνα, θεωρήθηκε σημαντική η δεξιότητα *έμφαση στη λεπτομέρεια* στο βαθμό που ο web designer χρειάζεται να μπορεί να διακρίνει σχεδιαστικά τα στοιχεία εκείνα που θα βελτιώσουν το design του, θα το καταστήσουν πιο λειτουργικό και θα προσφέρουν καλύτερη εμπειρία στο χρήστη.

7.1.4. Ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες

Σε σχέση με τις ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες του web designer, καταγράφηκαν αρκετές δεξιότητες, γνώσεις και ικανότητες κατά τη διάρκεια της δευτερογενούς και της ποιοτικής έρευνας, οι οποίες επεξηγούνται παρακάτω, με σκοπό να είναι σαφέστερες για τον αναγνώστη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, για την καλύτερη συνεργασία με άλλους επαγγελματίες Ιστού (web professionals), οι οποίοι θα αναλάβουν να φτιάξουν τη λειτουργικότητα μέσα από το back end development, ο επαγγελματίας web designer χρειάζεται να έχει ένα μεγάλο εύρος γνώσεων των δυνατοτήτων και περιορισμών γι' αυτά που θα σχεδιάσει, σε συνάρτηση με τα προγράμματα που χρησιμοποιεί, του μέσου για το οποίο σχεδιάζει, των markup languages, της αλληλεπίδρασης με διαφορετικά μέσα, των πλατφορμών υλοποίησης ή ακόμα και ενός στατικού site κ.ά.

Συγκεκριμένα, η δεξιότητα κατανόηση δυνατοτήτων και περιορισμών HTML, CSS και αντίστοιχων editors έχει μπει ως ξεχωριστή δεξιότητα από αυτή της γραφής των HTML, CSS και αντίστοιχων editors διότι θεωρήθηκε ότι έπρεπε να διαφοροποιηθεί ο βαθμός σημαντικότητάς τους. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρξε συζήτηση για το αν θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η Javascript ως γλώσσα προγραμματισμού γιατί μπορεί να γίνει σημαντική για τους web designers – στο βαθμό, όμως, που δεν είναι τόσο σημαντική σε σύγκριση με τις υπόλοιπες αποφασίστηκε να μη συμπεριληφθεί στην καταγραφή των δεξιοτήτων αλλά στο τμήμα της έρευνας της ανάλυσης κύριων σημείων.

Επίσης, κρίθηκε σημαντική η δεξιότητα δυνατότητες και περιορισμοί που έχουν οι πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site) γιατί μόνο αν κάποιος γνωρίζει αυτές τις δυνατότητες και τους περιορισμούς θα μπορεί να σχεδιάσει ελεύθερα παράγοντας ένα design που θα μπορεί να γίνει λειτουργικό και να το χρησιμοποιήσει ένας web developer.

Σχετικά τη δεξιότητα εμπειρία στη χρήση έτοιμων πλατφορμών δημιουργίας ιστοσελίδων κ.λπ. συζητήθηκε στο focus group ότι, ενώ για κάποιους web designers παρουσιάζεται να είναι και αυτή μια λύση δίνοντάς τους τη δυνατότητα να προσπεράσουν την άμεση συνεργασία με έναν web developer (για τη δημιουργία του back end), είναι έντονοι οι περιορισμοί και οι μειωμένες δυνατότητες σχεδίασής τους: για το λόγο αυτό, αυτή η δεξιότητα είναι, από τη μία μεριά, σημαντική, άρα, άξια αναφοράς στην έρευνα, από την άλλη, ο βαθμός σημαντικότητάς της ως δεξιότητας είναι μικρότερος.

Κατά το στάδιο της δευτερογενούς έρευνας βρέθηκαν και καταγράφηκαν πολλές δεξιότητες που δεν εμφανίζονται στα αποτελέσματα των παραπάνω πινάκων για τις υφιστάμενες ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες, όπως, για παράδειγμα, η οπτική αντίληψη του χώρου σχεδίασης, η μετατροπή και συνέπεια της εικόνας με την πληροφορία για την καλύτερη δόμηση των στοιχείων στη σελίδα, η επιλογή των κατάλληλων στοιχείων για την καλύτερη οπτική παρουσίαση του τελικού αποτελέσματος, η ενσωμάτωση πτυχών της Γνωστικής Ψυχολογίας ώστε να συνδεθεί η πληροφορία με τον πιο αποδοτικό τρόπο κ.ά. Κατά την ποιοτική έρευνα, όμως, κρίθηκε ότι αυτές οι δεξιότητες είναι επί μέρους δεξιότητες μιας μεγαλύτερης ομάδας δεξιοτήτων, που χρειάζεται να έχει ο web designer και που είναι προαπαιτούμενες για το ρόλο του σε μια επιχείρηση, αυτής του UI/UX. Κάποιες από αυτές τις αντιλαμβάνεται συνειδητά και κάποιες όχι. Αυτό που έχει σημασία είναι πως η βασική ουσία της δουλειάς του web designer είναι η καλύτερη οπτική αντίληψη, μετατροπή και συνέπεια της εικόνας με την πληροφορία επιτυγχάνοντας την καλύτερη εμπειρία του χρήστη. Συνεπώς, η δεξιότητα UI/UX είναι από τις πιο σημαντικές για τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer. Ταυτόχρονα, επειδή συμπεριλαμβάνονται και οι κανόνες Γραφιστικής και επειδή έχουν την ίδια βαθμολογία σημαντικότητας, ενσωματώθηκαν ως ενιαία δεξιότητα: Γνώσεις, εμπειρία και εφαρμογή των κανόνων Γραφιστικής, UI, UX.

Όσον αφορά την επιλογή παλέτας χρωμάτων, γραμματοσειρών, γραφικών και πολυμέσων σημειώθηκε ότι βρίσκεται στον πυρήνα της δουλειάς του web designer με στόχο πάντα το καλύτερο UI/UX – αναγράφηκε σαν ξεχωριστή ικανότητα.

Μια άλλη δεξιότητα που συζητήθηκε αρκετά είναι αυτή της προεκτίμησης του έργου σχετικά με τις απαιτήσεις, το χρόνο και το κόστος. Όλοι οι freelancers web designers χρειάζονται αυτή τη δεξιότητα για να μπορέσουν να αποδώσουν καλύτερα τόσο στις καθημερινές εργασίες τους όσο και στον προγραμματισμό τους. Ειδικότερα, αυτή η δεξιότητα είναι πολύ σημαντική για

έναν freelancer, διότι συμπεριλαμβάνει και το κόστος των εργασιών που παρέχει και, συνεπώς, σχετίζεται με την αμοιβή του.

Μια δεξιότητα που συζητήθηκε και που οι εφαρμογές της χρησιμοποιούνται ραγδαία από πληθώρα επαγγελματιών και επιχειρήσεων στο διαδίκτυο είναι αυτή του Digital Marketing: αναφέρθηκαν αυτές του SEO (Search Engine Optimization – βελτιστοποίηση στις μηχανές αναζήτησης), Content Marketing, Social Media Marketing, E-mail Marketing, Pay Per Click κ.ά. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις, τα τελευταία χρόνια, επενδύουν στο ψηφιακό μάρκετινγκ για την προβολή και προώθησή τους στο διαδίκτυο. Ο επαγγελματίας web designer συχνά καλείται να γνωρίζει πώς λειτουργεί μια στρατηγική marketing, τα κριτήρια που χρειάζεται να έχει μια επιτυχημένη σελίδα προορισμού (landing page) που θα σχεδιάσει, τη λειτουργία που έχουν πλατφόρμες e-mail marketing και που πιθανόν θα συνδεθούν με την ιστοσελίδα κ.ά. Κατά τη διάρκεια των ομάδων εστίασης συζητήθηκαν αρκετά οι βασικές αρχές SEO, τις οποίες χρειάζεται να γνωρίζει ο web designer, επειδή αναλαμβάνει τον αρχικό σχεδιασμό πριν τη δημιουργία της ιστοσελίδας, ώστε να τις συμπεριλάβει στη σχεδιάσή του και, από εκεί και πέρα, θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία με κάποιον υπεύθυνο SEO, τον marketer, τον administrator της σελίδας, τον back end developer κ.ά. για την καλύτερη απόδοση της σελίδας. Η δεξιότητα του digital marketing είναι μια δεξιότητα που χρειάζεται να αναπτυχθεί από πολλούς και διαφορετικούς επαγγελματίες Ιστού (web professionals) και καλό θα ήταν να είναι διακριτός ο ρόλος αυτών.

Η δεξιότητα *δημιουργική σκέψη* είναι απαιτούμενη για τον web designer για τη σχεδίαση του κάθε έργου που αναλαμβάνει και, γι' αυτόν το λόγο, πήρε και βαθμολογία 10 στη συμπλήρωση του βασικού εργαλείου διάγνωσης δεξιοτήτων. Εδώ, είναι καλό να σημειωθεί ότι στις γενικές επαγγελματικές δεξιότητες εντάσσεται η δεξιότητα *δημιουργικότητα*. Επειδή, όμως, η δημιουργική σκέψη αποτελεί μια βασική δεξιότητα για τη δουλειά του web designer –συγκεκριμένα, είναι ο τρόπος σκέψης του που τον οδηγεί στο αποτέλεσμα που σχεδιάζει– αναφέρεται και στις ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες.

Μια άλλη δεξιότητα που συζητήθηκε αρκετά είναι αυτή της *κατανόησης και χρήσης μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας/design process*. Αυτό που έχει σημασία είναι ο κάθε επαγγελματίας web designer να κατανοεί και να χρησιμοποιεί κάποια μεθοδολογία σχεδιαστικής διαδικασίας. Το design thinking process είναι από μόνο του μια ξεχωριστή εκπαιδευτική ενότητα, αλλά με σκοπό να μη δοθεί μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, η δεξιότητα καταγράφηκε ως *κατανόηση και χρήση μεθοδολογιών σχεδιαστικής διαδικασίας*. Στις μέρες μας, το design thinking process χρησιμοποιείται πια και στο Service Design, στο Architecture Design κ.α.

Μια άλλη δεξιότητα που αναλύθηκε στη δευτερογενή και στην ποιοτική έρευνα είναι η *αισθητική και η αίσθηση καλαισθησίας*. Στο πρώτο μέρος της μελέτης έχουν διατυπωθεί διεξοδικά αρκετοί λόγοι για τα πλεονεκτήματα ενός design με αισθητική και με αίσθηση καλαισθησίας. Εδώ, αξίζει να σημειωθεί μια διευκρίνιση ως προς τη διαφοροποίηση με τη δεξιότητα *καλλιτεχνική προσέγγιση*, η οποία δεν συμπεριλήφθηκε στα αποτελέσματα των σημαντικών δεξιοτήτων, διότι, για παράδειγμα, όταν ο web designer καλείται να σχεδιάσει μια σελίδα ενημερωτικού χαρακτήρα, π.χ., για έναν οργανισμό ή ένα εταιρικό site, η καλλιτεχνική προσέγγιση μπορεί να δώσει μια αίσθηση πρωτοτυπίας αλλά αυτό που έχει σημασία είναι να είναι το αποτέλεσμα καλαίσθητο. Δηλαδή, δεν έχει τόσο σημασία το καλλιτεχνικό (artistic) κομμάτι όσο το δημιουργικό (creative) κομμάτι (η αισθητική παρουσίαση του design που σχεδίασε ο web designer). Η αισθητική θα κάνει το αποτέλεσμα προσιτό στο χρήστη, θα επηρεάσει την παραμονή του στη σελίδα αλλά και τη συνολική εμπειρία του χρήστη. Επίσης, είναι και ένας από τους βασικούς παράγοντες για τους

οποίους ένας πελάτης θα επιλέξει με ποιον web designer θα συνεργαστεί. Για όλους αυτούς τους λόγους, η δεξιότητα *αισθητική και αίσθηση καλαισθησίας* είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Σε σχέση με τη δεξιότητα *έλεγχος (testing) του παραδοτέου*, μετά το σχεδιασμό και την ανάπτυξη του, υπάρχει η περίπτωση σε μια μεγάλη εταιρεία αυτός να γίνει, αρχικά, από κάποιον tester, ειδικά αν αυτός επικοινωνεί με τον πελάτη, και, στη συνέχεια, από τον developer και τον web designer. Ο ίδιος ο έλεγχος (testing) είναι πολύ σημαντικός, διότι πάντα μπορεί να προκύψουν λάθη ή να μην έχει προβλεφθεί κάτι σωστά, ή, ακόμα, επειδή μπορεί να έχουν αλλάξει κάποιες προδιαγραφές, να μην έχει σχεδιαστεί όπως πρέπει ένα μέρος του design· συνεπώς, θα πρέπει να γίνουν επιπλέον διορθώσεις από τον web designer.

Για έναν επαγγελματία web designer η δεξιότητα *διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων* είναι πολύ σημαντική αφού, όντας ο ίδιος ενημερωμένος (up to date), θα μπορεί να εξελίσσεται συνεχώς ο ίδιος και η δουλειά του και, έτσι, να παραμένει ανταγωνιστικός. Αυτή η δεξιότητα συνδυάζεται με άλλες δεξιότητες, όπως με την ικανότητα συνεχούς μάθησης και εφαρμογής νέων μεθόδων και τεχνικών στην εργασία, την προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες, την ενασχόληση με τη δική του μάθηση (αυτο-μάθηση) – για τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer, αυτό γίνεται κατά βάση online. Η ικανότητα να βρει τις σωστές πληροφορίες που χρειάζεται online του δίνει, ψυχολογικά και πρακτικά, το πλεονέκτημα να μπορεί να κάνει καλά και γρήγορα την εργασία του. Κατ' επέκταση, η ικανότητα *οργάνωση και αξιοποίηση προϋπάρχουσας προσωπικής ή άλλης πληροφορίας/γνώσης για μετέπειτα χρήση (forums, online courses, φωτογραφίες, videos, tips & tricks, βιβλιοθήκες)* τον βοηθά σε μελλοντικές εργασίες του καθώς, με αυτόν τον τρόπο, είναι συνεπής (consistent) στη δουλειά του γιατί μπορεί να χρησιμοποιεί και να ανανεώνει εύκολα και γρήγορα τις «βιβλιοθήκες» του, στις οποίες ανατρέχει.

Στην αρχή κάθε έργου που αναλαμβάνει ο web designer, όπως αναφέρθηκε και στη δευτερογενή έρευνα, είναι σημαντικό να γίνει η *έρευνα αγοράς/προϊόντος/υπηρεσίας του πελάτη*. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα μπορεί να προσανατολιστεί καλύτερα προς τον πελάτη και την επίτευξη των στόχων του. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, θα κατανοήσει τους χρήστες, θα αναγνωρίσει τα θέματα που πρέπει να λυθούν μέσα από το design του, θα επαναπροσδιορίσει τα προβλήματα και τις ανάγκες του πελάτη του. Αυτοί είναι και μερικοί από τους λόγους που αυτή η δεξιότητα, της έρευνας της αγοράς/του προϊόντος/της υπηρεσίας του πελάτη, είναι σημαντική.

Η τελευταία υφιστάμενη ειδική επαγγελματική δεξιότητα είναι αυτή της *ευελιξίας στην αναδιαμόρφωση και ανανέωση δεξιοτήτων (reskilling)*, η οποία είναι πολύ σημαντική για τον web designer. Επειδή το μείγμα των δεξιοτήτων που χρειάζεται να έχει ο web designer καλύπτει μεγάλο εύρος δεξιοτήτων και πολλές από αυτές είναι πολύ σημαντικές, όπως έχει δείξει η βιβλιογραφική ανασκόπηση της δευτερογενούς έρευνας και η ποιοτική έρευνα για τους web designers, με την πάροδο του χρόνου, η ανανέωση των δεξιοτήτων τους αποτελεί μια πολύ βασική δεξιότητα ειδικά λόγω των εξελίξεων της τεχνολογίας. Ειδικότερα, επειδή είναι ένα επάγγελμα το οποίο δεν είναι θεσμοθετημένο και συναγωνίζεται με επαγγελματίες που προέρχονται από διαφορετικές ειδικότητες, το reskilling είναι μια καίριας σημασίας δεξιότητα που θα οδηγήσει τον επαγγελματία του διαδικτύου web designer στο μέλλον, επιτρέποντάς του να παραμένει δυναμικά στην αγορά και να είναι ανταγωνιστικός και πολύ καλός επαγγελματίας.

Στις αναδυόμενες ειδικές δεξιότητες η δεξιότητα που χαρακτηρίστηκε μέσα από τη μελέτη ως σημαντική είναι αυτή της *data driven approach/κατανόησης και ερμηνείας Analytics*. Επειδή ζούμε σε μια εποχή που τα δεδομένα που συλλέγονται είναι πολλά και ποικίλα με επίκεντρο τη

συμπεριφορά του χρήστη, η κατανόηση και ερμηνεία τους από τους web designers θα τους οδηγήσει να κάνουν τη διαφορά στο μέλλον του διαδικτύου, καθώς, όταν συλλεχθούν και ερμηνευτούν σωστά τα Analytics, οι web designers θα μπορούν να σχεδιάσουν ακόμα καλύτερα την εμπειρία του χρήστη.

7.1.5. Ευρύτερες κοινωνικές δεξιότητες

Σε σχέση με τις ευρύτερες κοινωνικές δεξιότητες, η δεξιότητα σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων αναγνωρίστηκε ως πολύ σημαντική για τον web designer. Αυτή η δεξιότητα είναι αλληλένδετη με τη δεξιότητα κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών, επειδή το μεγαλύτερο μέρος των κανονισμών αυτή τη στιγμή αφορά τον κανονισμό ePrivacy και το GDPR (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων – είναι ένας κανονισμός στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ιδιωτικότητα), τα οποία αποτελούν μέρος της μεταρρύθμισης του πλαισίου δεδομένων της ΕΕ. Συνεπώς, ο σεβασμός και η προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι άμεσα συνδεδεμένη με κανόνες που χρειάζεται να ακολουθήσουν όλοι οι επαγγελματίες Ιστού και είναι στη βάση αυτών που καλείται να σχεδιάσει ο web designer.

7.1.6. Χαρακτηριστικά/στάσεις/αξίες

Από τα χαρακτηριστικά/στάσεις/αξίες που αναφέρονται στον πίνακα εργαλείου δεξιοτήτων από την ποιοτική έρευνα αξιολογήθηκε ότι όλα τα αποτελέσματα είναι σημαντικά. Η αξιοπιστία, η πρωτοβουλία, η αυτοπεποίθηση, η ακεραιότητα, η κατανόηση και σεβασμός του διαφορετικού και η εργασιακή ηθική ωφελούν τον ίδιο τον web designer προσωπικά όσον αφορά την προσωπική του εξέλιξη αλλά και αποτελούν τη βάση για μια καλή επαγγελματική σχέση με τους συνεργάτες και τους πελάτες του.

Η στάση που συζητήθηκε περισσότερο είναι αυτή της δεκτικότητας-ανοιχτότητας και η οποία επισημάνθηκε ως πολύ σημαντική. Αυτή η στάση, όπως αναπτύχθηκε και στη δευτερογενή έρευνα, είναι αρκετά σύνθετη. Είναι σημαντικό ο web designer να είναι ανοιχτός και ευπροσάρμοστος σε αλλαγές που του ζητούνται ενώ ταυτόχρονα να μπορεί μόνος του να αμφισβητεί και να επαναπροσδιορίζει την προσέγγισή του για να έχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στη σχεδίαση των έργων του (projects). Εδώ αξίζει να τονιστεί ότι η στάση δεκτικότητα-ανοιχτότητα σε κάποια εποικοδομητική αξιολόγηση από συνεργάτες ή πελάτες θα τον βοηθήσει πολύ στην επαγγελματική του πορεία μέσα στο χρόνο.

7.2. Αύξηση/μείωση σημαντικότητας για τα έτη 2022-2027

Παρατηρήθηκε ότι, στις περισσότερες δεξιότητες, ο βαθμός σημαντικότητας θα παραμείνει σταθερός για τα επόμενα χρόνια. Σε αυτήν την ενότητα θα αναλυθούν τα κύρια σημεία σχετικά με την αύξηση ή τη μείωση της σημαντικότητας για τα έτη 2022-2027. Οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να αλλάξει ο βαθμός σημαντικότητας των δεξιοτήτων μπορεί να είναι πολλοί και θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης από μόνοι τους. Στην παρούσα έρευνα θα γίνει αναφορά σε κάποιους από αυτούς τους λόγους.

Καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται, ομοίως και το Internet of Things, περισσότεροι άνθρωποι έρχονται σε επαφή με όλο και περισσότερα προϊόντα των επαγγελματιών του διαδικτύου,

μαθαίνουν να τα χρησιμοποιούν και ταυτόχρονα αναγνωρίζουν καλύτερα τις δικές τους ανάγκες τους μέσα από αυτά. Με αυτήν την τριβή των χρηστών και την πάροδο του χρόνου, η αντίληψη της αγοράς και των πελατών του web designer σε σχέση με τα προϊόντα του διαδικτύου διευρύνεται. Κατ' επέκταση, θα επηρεαστεί ο web designer και η σχέση του με τους πελάτες ή τους συνεργάτες του. Μια ακόμα αιτία που εξαιτίας της επηρεάζεται ο βαθμός σημαντικότητας των δεξιοτήτων είναι η μορφή που θα πάρει η εργασία τα επόμενα χρόνια και το πώς αυτό θα επηρεάσει την επικοινωνία των ανθρώπων.

Μία από τις δεξιότητες που η σημαντικότητά της αναμένεται να αυξηθεί είναι αυτή της ενσυναίσθησης, παίρνοντας τη θέση της στις «προσπαιτούμενες» δεξιότητες για τον επαγγελματία web designer. Εξαιτίας των παραπάνω παραγόντων και του γεγονότος ότι ο κλάδος είναι συνεχώς εξελισσόμενος (και προκειμένου να υπάρξει στο μέλλον διαφοροποίηση των επαγγελματιών), θα χρειάζεται ο web designer να μπορεί να παρέχει εξατομικευμένες λύσεις, προσωποποιημένες για τον πελάτη, το προϊόν του ή την υπηρεσία του. Βελτιώνοντας την ενσυναίσθησή του, ο web designer θα μπορεί να αναγνωρίζει τις ανάγκες του πελάτη καλύτερα, να συνεργάζεται καλύτερα με άλλους επαγγελματίες και να παρέχει αποτελεσματικότερες υπηρεσίες. Στους παραπάνω λόγους οφείλεται και η παράλληλη αύξηση της σημαντικότητας της δεξιότητας προσανατολισμός στον πελάτη. Εδώ πιθανόν να παρατηρηθεί και από τους ίδιους τους πελάτες αναγνώριση αυτών των δεξιοτήτων και του επαγγελματισμού των web designers, γεγονός που θα λειτουργήσει προς όφελος του web designer μελλοντικά.

Έχοντας σαν παράγοντα εξέλιξης των επαγγελματιών του διαδικτύου για τον κλάδο του Web Design την ενημέρωση και την προσαρμογή τους στην εξέλιξη της τεχνολογίας, σε συνδυασμό με την αλλαγή της μορφής της εργασίας (εξαρτημένη ή ανεξάρτητη, απομακρυσμένη ή όχι), μια άλλη δεξιότητα που ενδέχεται να επηρεαστεί ως προς τη σημαντικότητα είναι αυτή της συνεργασίας και της ομαδικής εργασίας. Γι' αυτήν τη δεξιότητα αναμένεται να αυξηθεί ο βαθμός σημαντικότητάς της και να φτάσει στο 10, που σημαίνει ότι θα γίνει και αυτή μια από τις πιο σημαντικές και προσπαιτούμενες δεξιότητες για τον web designer. Η πληθώρα επαγγελματιών που υπάρχουν στον κλάδο, ο ανταγωνισμός που δημιουργείται, οι πελάτες που γίνονται πιο εξοικειωμένοι με την τεχνολογία και η τριβή των web designers με άλλους επαγγελματίες και πελάτες δημιουργούν την ανάγκη για τον web designer να αναπτύξει περισσότερο τη δεξιότητα της συνεργασίας και της ομαδικής εργασίας. Σε αυτό συνετέλεσε και η αύξηση της απομακρυσμένης εργασίας λόγω της συγκυρίας της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19) καθώς επηρέασε τον τρόπο επικοινωνίας με άλλους συνεργάτες ή πελάτες.

Καθώς μεταβαίνουμε σε μια εποχή που η ευαισθητοποίηση στα προσωπικά δεδομένα αυξάνεται, όπως και η ευαισθητοποίηση σε άτομα με αναπηρίες, αναμένεται να αυξηθεί και η σημαντικότητα της δεξιότητας κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών και της ικανότητας σεβασμός και προστασία των προσωπικών δεδομένων. Στη σημερινή κοινωνία, η υποχρεωτική τήρηση προτύπων και κανονισμών αναφορικά με την προσβασιμότητα σε ΑμΕΑ στις ιστοσελίδες είναι μια πρόσφατη εξέλιξη, ενώ επίσης πρόσφατα κατοχυρώνονται τα δικαιώματα για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αρχίζουν να εφαρμόζονται οι σχετικές νομολογίες, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Οπότε, είναι αναμενόμενο να αυξηθεί και η σημαντικότητα για τις σχετικές δεξιότητες και ικανότητες για τους web designers, οι οποίοι είναι και οι αρμόδιοι να εφαρμόσουν αυτές τις οδηγίες και τους κανονισμούς στο σχεδιασμό τους. Λαμβάνοντας υπόψη τον προσανατολισμό προς μια εποχή «online καθημερινότητας» καθώς και τη συγκυρία της πανδημίας COVID-19, δεδομένης, δηλαδή, πλέον, της εξοικείωσης των ανθρώπων

με την τεχνολογία και τα τεχνολογικά μέσα, ακόμα μία άλλη δεξιότητα αναμένεται να αυξηθεί σε σχέση με τη σημαντικότητά της: η *μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή οδηγίων*. Επειδή η επαφή με τον πελάτη, όπως επίσης και η επαφή με συνεργάτες, μπορεί να συνεχίσει/θα έχει τη δυνατότητα να γίνεται με απομακρυσμένα μέσα, το πόσο καλά μελετώνται, κατανοούνται και εφαρμόζονται οι οδηγίες θα διαδραματίζει όλο και σημαντικότερο ρόλο στην εργασία των επαγγελματιών του διαδικτύου.

Η δεξιότητα της *καινοτομίας* αναμένεται να αυξηθεί ως προς το βαθμό σημαντικότητάς της γιατί, όπως αναφέρθηκε στην παραπάνω ανάλυση της σημαντικότητας, είναι ένας παράγοντας που διαφοροποιεί τους web designers. Η καινοτομία στους web designers μπορεί να έχει πολλές εφαρμογές, είτε αυτές είναι τεχνολογικές είτε όχι.

Η δεξιότητα *αλληλεπίδραση και συνεργασία με συγγενείς ειδικότητες (φωτογράφοι, γραφίστες, web developers, animators κ.λπ.)* αναμένεται να αυξηθεί ως προς το βαθμό σημαντικότητάς της, τα επόμενα χρόνια, και να ενταχθεί στην ομάδα των προαπαιτούμενων δεξιοτήτων. Καθώς ο κλάδος αναπτύσσεται και γίνεται πιο ανταγωνιστικός, ο web designer θα συνεργάζεται όλο και περισσότερο και με άλλους επαγγελματίες με συγγενείς ειδικότητες και θα αναπτύσσει περισσότερο αυτή τη δεξιότητα. Επίσης, όσο γίνεται καλύτερη κατανομή των ρόλων ανάμεσα στους επαγγελματίες που εργάζονται για μια ιστοσελίδα, τόσο πιο σημαντική θα είναι η ανάπτυξη της δεξιότητας αυτής.

Μια δεξιότητα που αναμένεται να γίνει πιο σημαντική, κατά τα έτη 2022–2027, είναι η δεξιότητα *data driven approach/κατανόηση και ερμηνεία Analytics*. Όπως σχολιάστηκε παραπάνω στη μελέτη, αυτή η αναδυόμενη δεξιότητα είναι σημαντική και αναμένεται να αυξηθεί η σημαντικότητά της όσο αναγνωρίζεται η σημασία των Analytics, αυξάνεται η κατανόηση, η επεξεργασία, η ανάλυση και η ερμηνεία τους με σκοπό την καλύτερη προβολή και προώθηση των εταιρειών, γεγονός που συμβάλλει στη σχεδίαση καλύτερου UI/UX από τους web designers με στόχο την επισκεψιμότητα, την παραμονή στη σελίδα, την αναγνωρισιμότητα των brands και τη μελλοντική αύξηση των conversion rates (το ποσοστό των επισκεπτών που εκτελούν την επιδιωκόμενη ενέργεια, π.χ. πώληση κ.ά.).

Από όλες τις δεξιότητες που καταγράφηκαν στα αποτελέσματα, μία αναμένεται να μειωθεί ως προς τη σημαντικότητά της κατά τα έτη 2022–2027: πρόκειται για την *ορθότητα των υπολογισμών*. Πιστεύεται ότι αυτή η μείωση θα συμβεί σταδιακά εξαιτίας της συνεχόμενης αύξησης των εργαλείων που συνεχώς βγαίνουν στην αγορά και που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι web designers.

7.3. Ελλείψεις, αιτίες και κάλυψη των ελλείψεων

Από όλες τις δεξιότητες που κρίθηκαν σημαντικές για τον επαγγελματία web designer για το 3% δεν εντοπίστηκαν καθόλου ελλείψεις, για το 54% εντοπίστηκαν μικρές ελλείψεις, για το 39% αυτών βρέθηκε μεγάλη έλλειψη και για το 4% βρέθηκε πολύ μεγάλη έλλειψη. Στις γενικές δεξιότητες (γνωστικές ανώτερης τάξης, κοινωνικο-συναισθηματικές, συστημικές) και τις ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες βρέθηκαν οι περισσότερες δεξιότητες σε αριθμό που έχουν μεγάλη έλλειψη.

Ως βασική αιτία των ελλείψεων θεωρήθηκε η ελλιπής αρχική εκπαίδευση και η ελλιπής επαγγελματική εμπειρία. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν και ελλείψεις, λιγότερες σε αριθμό, που οφείλονται στην ελλιπή επιχειρησιακή κατάρτιση και στην έλλειψη κινήτρων του εργαζομένου. Κατά τη διάρκεια των focus groups συζητήθηκε ότι, για τις γενικές δεξιότητες, σημαντικό ρόλο έλλειψής τους διαδραματίζουν ο τρόπος, τα ερεθίσματα και το περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσε ο κάθε επαγγελματίας.

Δεξιότητες με πολύ μεγάλη έλλειψη είναι η κατανόηση και τήρηση θεσμικού πλαισίου και κανονισμών, οι αρχές και πρακτικές επιχειρηματικότητας και η κατανόηση και ερμηνεία των *Analytics* – η τελευταία, επειδή είναι αναδυόμενη ειδική επαγγελματική δεξιότητα, είναι φυσικό να είναι σε πολύ μεγάλη έλλειψη.

Ο τρόπος κάλυψης της μείωσης της έλλειψης για τις περισσότερες δεξιότητες είναι η κατάρτιση και απόκτηση εμπειρίας. Τέλος, κατά τη διάρκεια των *focus groups*, σημειώθηκε ότι, για τους *web designers*, η αναγνώριση για τη «διαφοροποίηση» της δουλειάς τους από συναδέλφους και πελάτες λειτουργεί ως κίνητρο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους.

7.4. Πολυπλοκότητα-επαναληπτικότητα-απαξίωση

Σχεδόν όλες οι δεξιότητες του *web designer* αντιστοιχούν σε πολύπλοκα και σύνθετα εργασιακά καθήκοντα, διακρίνονται από επαναληπτικότητα, από μη τυποποίηση και δεν κινδυνεύουν από απαξίωση λόγω υποκατάστασης.

Πολυπλοκότητα

Συγκεκριμένα, το 100% των δεξιοτήτων διακρίνεται από πολυπλοκότητα. Ο *web designer* ασκεί σύνθετα εργασιακά καθήκοντα καθημερινά καθώς η εργασία του είναι δημιουργική και πνευματική.

Επαναληπτικότητα

Όλες οι δεξιότητες ενός *web designer* χαρακτηρίζονται από επαναληπτικότητα (πρόκειται για δεξιότητες οι οποίες είναι εργασίες ρουτίνας και ασκούνται επανειλημμένα από τον επαγγελματία) με ελάχιστες εξαιρέσεις. Εξαιρούνται αυτές της ικανότητας συσχέτισης με άλλα άτομα (κοινωνικότητα), της ορθότητας και ταχύτητας υπολογισμών, των αρχών και πρακτικών επιχειρηματικότητας, της διαχείρισης οικονομικών και χρηματικών πόρων, της καινοτομίας, της έμφασης στη λεπτομέρεια, της εμπειρίας στη χρήση έτοιμων πλατφορμών, της δημιουργίας ιστοσελίδων και της προσέγγισης μέσω της κατανόησης και ερμηνείας των *Analytics*.

Τυποποίηση

Σχετικά με την τυποποίηση των εργασιών, παρατηρείται ότι εμφανίζεται σε λιγότερο από το 6% των δεξιοτήτων μια ελάχιστη τυποποίηση και, συγκεκριμένα, στα βασικά Μαθηματικά, στις βασικές γνώσεις τεχνολογιών και εφαρμογών Πληροφορικής και επικοινωνιών και στη χρήση τεχνολογικών εφαρμογών. Θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι δεξιότητες που απαρτίζονται από κανόνες ή γνώση δυνατοτήτων και περιορισμών ή βημάτων υλοποίησης (π.χ. της σχεδιαστικής διαδικασίας) αποτελούν τυποποιημένη εργασία. Η εφαρμογή και η εκτέλεσή τους, όμως, επειδή αποτελεί πνευματική διεργασία, μας αποκλείει από το να θεωρήσουμε αυτές τις εργασίες τυποποιημένες. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι σχεδόν κάθε φορά που ακολουθεί ο *web designer*, π.χ., συγκεκριμένα βήματα μιας διαδικασίας, το σχεδιαστικό αποτέλεσμα θα διαφοροποιείται, αφού η εργασία του είναι συνυφασμένη με τη δημιουργική σκέψη.

Συνεργασία

Στην περίπτωση του *web designer*, περίπου το 59% των δεξιοτήτων συνδέεται με εργασίες που απαιτούν αλληλεπίδραση με άλλα άτομα (συνεργασία). Αυτό συμβαίνει γιατί, ενώ κατά κανόνα

ο συγκεκριμένος επαγγελματίας δουλεύει μόνος του, για την ολοκλήρωση του κάθε έργου είναι σχεδόν αναγκαία η συνεργασία με άλλους επαγγελματίες.

Χρήση μηχανών-εργαλείων

Περίπου το 93% των δεξιοτήτων του επαγγελματία web designer συνδέεται με τη χρήση μηχανημάτων ή προγραμμάτων λογισμικών. Οι εργασίες του απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και προγραμμάτων σχεδίασης σε καθημερινή βάση.

Απαξίωση δεξιοτήτων και αιτία απαξίωσης

Για το επάγγελμα του web designer δεν υποστηρίχθηκε ότι υπάρχει κίνδυνος απαξίωσης των δεξιοτήτων. Οι μόνες γνώσεις ή δεξιότητες που θα μπορούσαν να απαξιωθούν είναι τα βασικά Μαθηματικά, η ορθότητα και ταχύτητα υπολογισμών και η διαχείριση οικονομικών και χρηματικών πόρων.

Παρ' όλα αυτά, στην προσπάθεια να είμαστε όσο πιο αναλυτικοί και επεξηγηματικοί γίνεται, μπορούμε να σημειώσουμε ότι, για τη δεξιότητα γνώση και εμπειρία των δυνατοτήτων, περιορισμών και της αλληλεπίδρασης με διάφορα μέσα υλοποίησης και διαφορετικά *social media*, τη δεξιότητα δυνατότητες και περιορισμοί που έχουν οι πλατφόρμες υλοποίησης (CMS, e-commerce, έτοιμη πλατφόρμα δημιουργίας site ή ενός στατικού site), τη δεξιότητα διαρκής ενημέρωση για σχετικά θέματα τεχνολογίας και σύγχρονων τάσεων, τη δεξιότητα εμπειρία στη χρήση έτοιμων πλατφορμών δημιουργίας ιστοσελίδων κ.λπ., ένα λογισμικό θα μπορούσε χρησιμοποιηθεί ως μέσο συγκέντρωσης πληροφοριών και δεδομένων για τις δεξιότητες αυτές αλλά δεν θα μπορούσε να εφαρμόσει με τον ίδιο τρόπο την πνευματική διεργασία που χρειάζεται για την υλοποίηση του δημιουργικού κομματιού του web designer. Συνεπώς, μόνο ένα τμήμα αυτών των δεξιοτήτων θα μπορούσε να απαξιωθεί, και αυτό θα γινόταν από ένα προηγμένο λογισμικό.

Απόκτηση δεξιοτήτων

Μέσα από την έρευνα προέκυψε ότι, αναφορικά με τους τρόπους απόκτησης των δεξιοτήτων, εξίσου σημαντικές είναι η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η επαγγελματική εμπειρία. Στο πλαίσιο αυτό, συζητήθηκε πως, για την απόκτηση δεξιοτήτων για τα προσωπικά χαρακτηριστικά, τις στάσεις και τις αξίες, σημαντικό ρόλο επειτελεί η μαθητεία καθώς μπορεί ο web designer να αναπτύξει αξιόλογα χαρακτηριστικά μέσω του παραδείγματος που θα ακολουθήσει προκειμένου να αναπτύξει τις δεξιότητες αυτές.

Για τις περισσότερες δεξιότητες ο μέσος χρόνος απόκτησής τους είναι λίγοι μήνες. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει πως κάποιος μπορεί ταυτόχρονα να αναπτύξει όλες τις δεξιότητες. Επιπρόσθετα, μπορεί να τις αναπτύξει ο web designer σε λίγους μήνες αλλά μόνο με την πάροδο του χρόνου και την εμπειρία θα μπορεί να γίνει καλύτερος και πιο αποδοτικός στη δουλειά του.

Σε σχέση με το αν παρέχει το υπάρχον σύστημα εκπαίδευσης-κατάρτισης επαρκώς την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των web designers η απάντηση είναι πως όχι. Για ένα ποσοστό περίπου 9% επαρκεί το σύστημα εκπαίδευσης-κατάρτισης. Σε αυτό συντελεί η έλλειψη θεσμοθέτησης του επαγγέλματος και το ότι οι περισσότερες δεξιότητες είναι διανοητικές και πνευματικές.

Στην περίπτωση του web designer, η ύπαρξη πιστοποιητικών, βεβαιώσεων και τίτλων σπουδών που να καλύπτουν τις σημαντικές γι' αυτόν δεξιότητες υπάρχουν κατά βάση μόνο για τις ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες. Αυτό συμβαίνει διότι, γι' αυτές τις δεξιότητες, υπάρχουν κάποια μεμονωμένα επαγγέλματα του διαδικτύου που είναι πιστοποιημένα και θεσμοθετημένα και που μέσω των σπουδών σε αυτά μπορεί κάποιος να αναπτύξει μερικές μεμονωμένες κοινές δεξιότητες.

Τέλος, όπως προκύπτει από την παρούσα έρευνα, για περίπου το 80% των δεξιοτήτων υπάρχει άμεση ανάγκη κατάρτισης των απασχολούμενων web designers· για περίπου 21% των δεξιοτήτων, οι επιχειρήσεις δεν παρέχουν σε κανένα βαθμό ευκαιρίες ανάπτυξης των δεξιοτήτων, για περίπου 73% των δεξιοτήτων οι επιχειρήσεις παρέχουν σε ελάχιστο βαθμό ευκαιρίες ανάπτυξης των δεξιοτήτων και για περίπου 6% των δεξιοτήτων οι επιχειρήσεις παρέχουν ευκαιρίες ανάπτυξης των δεξιοτήτων των web designers.

8. Επισημάνσεις και προτάσεις για τις κρίσιμες δεξιότητες

Μέσα από αυτή τη μελέτη επισημάνθηκε μια βασική έλλειψη του επαγγέλματος του web designer, αυτή της θεσμοθέτησης και οριοθέτησης του επαγγέλματος, κάτι που λειτουργεί επιβαρυντικά για τον κλάδο καθώς δεν υπάρχει αναγνώριση και πιστοποίηση των επαγγελματιών ώστε να μπορέσουν να αναπτύξουν τις κατάλληλες γι' αυτούς δεξιότητες. Αυτή η ανάπτυξη των δεξιοτήτων, όπως φάνηκε από τα συμπεράσματα, χρειάζεται να γίνει μέσα από ένα σύστημα εκπαίδευσης-κατάρτισης-επαγγελματικής εμπειρίας.

Παρατηρήθηκε ότι το πολύ μεγάλο εύρος και η εις βάθος ανάπτυξη του μείγματος των δεξιοτήτων για τον επαγγελματία web designer, μαζί με το συνδυασμό αυτών, ανάλογα με τη μορφή εργασίας του, δίνουν την ευκαιρία στον web designer, από τη μια πλευρά, να καλύψει ταυτόχρονα πολλούς και διαφορετικούς τομείς σε μια θέση εργασίας χρησιμοποιώντας το μεγαλύτερο φάσμα των δεξιοτήτων του και, παράλληλα, από την άλλη πλευρά, να επιδιώξει μια πιο εξειδικευμένη θέση εργασίας στην οποία θα μπορεί να επικεντρωθεί και να εστιάσει σε συγκεκριμένες από αυτές τις δεξιότητες. Ως εκ τούτου, έχει το πλεονέκτημα να εργαστεί σε πολλές θέσεις εργασίας, ως freelancer ή όχι, σε εταιρείες μικρού ή μεγάλου μεγέθους στην Ελλάδα ή το εξωτερικό.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης εντάχθηκαν πολλές επί μέρους δεξιότητες στη δεξιότητα του σχεδιασμού UI/UX. Αυτός ο συγκερασμός τους στη δεξιότητα UI/UX αιτιολογεί και τη βασική ανάγκη ύπαρξης, χρησιμότητας και βασικής λειτουργίας του σχεδιασμού UI/UX. Αυτές οι επί μέρους δεξιότητες που πλαισιώνουν τελικά το UI/UX έφτασαν να δημιουργήσουν τους όρους UI/UX στον κλάδο του Web Design και να τονίσουν τη σημασία του. Ίσως και αυτός να είναι ένας από τους λόγους που για κάποιους web designers αποτελεί ξεχωριστή ειδικευση, μετατρέποντας την ονομασία του επαγγέλματός τους σε UI/UX designer.

Μια ακόμη επισημάνση προς την πολιτεία είναι η χορήγηση κινήτρων για την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών και επιχειρηματιών προς τις ομάδες ανθρώπων με αναπηρίες, με σκοπό οι

web designers να σχεδιάζουν όλο και περισσότερες ιστοσελίδες φιλικές προς ευπαθείς ομάδες. Παράλληλα, είναι πολύ σημαντικό η πολιτεία και οι επιχειρήσεις να «εκπαιδεύσουν/καταρτίσουν» τους επιχειρηματίες και τους επαγγελματίες ως προς τη σπουδαιότητα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ως προς την ανάγκη κατανόησης και τήρησης των θεσμικών πλαισίων και κανονισμών.

Τέλος, μέσα από την παρούσα μελέτη, παρατηρήθηκε ότι ξεχωρίζει η δεξιότητα της αναδιαμόρφωσης των δεξιοτήτων (reskilling) του επαγγελματία web designer καθώς, στην εποχή μας - μια εποχή online καθημερινότητας, που παγιώθηκε λόγω της συγκυρίας της πανδημίας του COVID-19, και μια εποχή ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας και των σύγχρονων τάσεων-, ο web designer χρειάζεται συνέχεια να εξελίσσεται και να ανανεώνει το μείγμα των δεξιοτήτων του.

9. Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bhandari, U., Chang, K. & Neben, T. (2018). Understanding the Impact of Perceived Visual Aesthetics on User Evaluations: An Emotional Perspective. *Information & Management*, 56(1), 85–93.
- Boulton, M. (2010). *Designing for the Web*. designingfortheweb.co.uk.
- Brügger, N. & Schroeder, R. (eds). (2017). *The Web as History. Using Web Archives to Understand the Past and the Present*. London: UCL Press.
- Chevalier, A. & Bonnardel, N. (2007). Articulation of Web Site Design Constraints: Effects of the Task and Designers' Expertise. *Computers in Human Behavior*, 23(5), 2455–2472.
- Cyr, D. (2014). Emotion and Website Design (chapter 40). In Soegaard, M. & Dam, R.F. (eds.). *Encyclopedia of Human-Computer Interaction and Interaction Design*. 2nd Ed. Aarhus, Denmark: The Interaction Design Foundation.
- Dou, Q., Zheng, X.S., Sun, T. & Heng, P.-A. (2019). Webthetics: Quantifying Webpage Aesthetics with Deep Learning. *International Journal of Human Computer Studies*, 124, 56–66. <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2018.11.006>
- Flavian, C., Gurrea, R. & Orús, C. (2009). Web Design. A Key Factor for the Website Success. *Journal of Systems and Information Technology*, 11(2), 168–184.
- Hoffmann, R. & Krauss, K. (2004). A Critical Evaluation of Literature on Visual Aesthetics for the Web. *Proceedings of SAICSIT*, 205–209.
- Kotamraju, N. (2002). Keeping Up: Web Design Skill and The Reinvented Worker. *Information, Communication and Society*, 5(1), 1–26. <https://doi.org/10.1080/13691180110117631>
- Lindgaard, G., Fernandes, G., Dudek, C. & Brown, J. (2006). Attention Web Designers: You Have 50 Milliseconds To Make A Good First Impression!. *Behaviour & Information Technology*, 25(2), 115–126.

- Λιντζέρης, Π. (2021). *Διάγνωση αναγκών δεξιοτήτων: μια ερευνητική προσέγγιση*. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.
- Matausch, K., Peböck, B. & Pühretmair, F. (2012). Accessible Content Generation an Integral Part of Accessible Web Design. *Procedia Computer Science*, 14, 274–282.
- Picó Vila, D. (2010). *Web Design: An Introduction to Gestalt Perception Principles Applied to Web Design*. [youtube.com/watch?v=5gMkacO_eUw](https://www.youtube.com/watch?v=5gMkacO_eUw).
- Read, S.J., Vanman, E.J. & Miller, L.C. (1997). Connectionism, Parallel Constraint Satisfaction Processes, and Gestalt Principles: (Re)Introducing Cognitive Dynamics to Social Psychology. *Personality and Social Psychology Review*. 1(1), 26–53.
- Sayyad Abdi, E., Partridge, H. & Bruce, C. (2016). Web Designers and Developers Experiences of Information Literacy. A Phenomenographic Study. *Library & Information Science Research*, 38(4), 353–359. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2016.11.008>
- Shenoy, A. (2020). Web Design-Peek into the Upcoming Trends in 2020. In *Jumpstart UIKit Learn to Build Enterprise-Level, Feature-Rich Websites that Work Elegantly with Minimum Fuss*. Berkeley, CA: Apress, 187–195.
- Tao, Y.-H. (2008). Information System Professionals' Knowledge and Application Gaps Toward Web Design Guidelines. *Computers in Human Behavior*, 24(3), 956–968.
- Todorovic, D. (2008). Gestalt Principles. *Scholarpedia*, 3(12): 5345.

10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Βασικοί πληροφορητές και μέλη του focus group

10.1. Οι πληροφορητές

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, πραγματοποιήθηκαν πολλές συζητήσεις και συναντήσεις με αρκετούς επαγγελματίες και επιχειρηματίες του κλάδου. Από αυτούς οι βασικοί πληροφορητές ήταν ένας web designer και web developer που εργάζεται ως ελεύθερος επαγγελματίας, ένας επίσης ελεύθερος επαγγελματίας που εργάζεται στο χώρο της Οπτικής Επικοινωνίας και ασχολείται με τη Γραφιστική, το Web Design και το Web Development, μια managing director που δουλεύει σε εταιρεία σχεδιασμού και μια σύμβουλος επιχειρήσεων και επαγγελματικού προσανατολισμού. Όλοι οι πληροφορητές έχουν σημειώσει αξιόλογη επαγγελματική πορεία και έχουν αναλάβει σημαντικά έργα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων, δεν αναφέρονται τα ονόματα και τα βιογραφικά των βασικών πληροφορητών και των μελών της ομάδας εστιασμένης συζήτησης παρά μόνο κάποια γενικά στοιχεία γι' αυτούς.

10.2. Βασικές πληροφορίες για τη διεξαγωγή της ομάδας εστιασμένης συζήτησης

Η εστιασμένη συζήτηση διεξήχθη στις 4 Απριλίου 2021 στις 12:00. Στις αντίστοιχες ομάδες συμμετείχαν:

- ♦ μια marketer με σπουδές στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων, η οποία έμαθε Graphic και Web Design παρακολουθώντας μαθήματα (διά ζώσης και εξ αποστάσεως/online) και έχει εργαστεί στους τομείς του Branding, Digital Design & Marketing, καθώς και στον ευρύτερο κλάδο της Οπτικής Επικοινωνίας· στο παρελθόν, έχει εργαστεί τόσο ως μισθωτή όσο και ως ελεύθερη επαγγελματίας, ενώ, τώρα, εργάζεται ως freelancer και αναλαμβάνει έργα Γραφιστικής, Digital Marketing και Web Design

- ♦ ένας αυτοδημιούργητος web designer και web developer που σπούδασε, αρχικά, μηχανικός, έπειτα, γραφίστας, και έχει δουλέψει στην Ελλάδα και το εξωτερικό ως μισθωτός και ως freelancer· σήμερα, εργάζεται ως freelancer στον κλάδο του Web Design & Development
- ♦ ένας freelancer, σήμερα, graphic & web designer, με σπουδές επάνω στο Interactive Design στην Αγγλία και στο Web Design & Development στην Ελλάδα, ο οποίος έχει εξειδίκευση στα portfolio websites
- ♦ μια managing director σε εταιρεία σχεδιασμού, η οποία έχει πραγματοποιήσει σπουδές Αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα και την Αμερική, έχει εργαστεί ως αρχιτέκτονας (ως ελεύθερος επαγγελματίας) και έχει, επίσης, αναλάβει έργα Graphic Design και αστικού σχεδιασμού· ακόμη, έχει διατελέσει σύμβουλος σχεδιασμού και project manager
- ♦ μια web developer με σπουδές στο Computer Science και εξειδίκευση στο Web Development, η οποία έχει εργαστεί ως μισθωτή στους τομείς του Project Analysis, Task Management, UI & UX και Customer Communication· σήμερα, είναι εργαζόμενη σε εταιρεία συστημάτων Πληροφορικής ως σύμβουλος και ως developer
- ♦ μια σύμβουλος Gestalt for Organizations, με σπουδές, αρχικά, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και, στη συνέχεια, στη Gestalt for Organizations και Gestalt Psychotherapy, η οποία έχει υπάρξει εργαζόμενη, για αρκετά χρόνια, σε τράπεζες, απ' όπου αποχώρησε με το βαθμό της διευθύντριας, σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού, σύμβουλος σε επιχειρήσεις· σήμερα, εργάζεται ως Gestalt coach για άτομα και επιχειρήσεις

ISBN: 978-618-5653-44-6

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

